

Ekoskolu vides novērtējums

SKOLĀM

Aizpildīšanas datums: 15.11.2024

Aizpildīja: Solvita Pavlovska

Satura rādītājs

Ievads	3
Ekoskolu pamattēmas:	
1. Enerģija	6
2. Transports	10
3. Atkritumi	14
4. Ūdens	17
5. Pārtika	21
Ekoskolu papildtēmas:	
6. Vide un veselība	25
7. Skolas vide un apkārtnē	30
8. Mežs	33
Ekoskolu apkopojošās tēmas:	
9. Bioloģiskā daudzveidība	36
10. Klimata pārmaiņas	40
Līdzdalība/Mācību saturs	43

Ievads

Skolas vides ietekmju novērtējums (turpmāk VN) ir pamatu pamats gada tēmas izvēlei un rīcības plāna veidošanai Ekoskolu programmā. Ir svarīgi, lai tas labi iekļaujas mācību procesā un vienlaikus dod uzticamu informāciju par visām ar vidi saistītām tēmām. Tāpat ir svarīgi, lai VN veikšanā iesaistītos un ar rezultātiem iepazītos pēc iespējas vairāk skolēnu, pedagogu, vecāku un citu ar skolu saistītu cilvēku.

Kas jāatceras

- VN veic Ekopadome, iesaistot pēc iespējas vairāk skolēnu no dažādām klasēm, piemēram, iedalot katrai klasei vienu tēmu; dažādu jomu skolotājus, kas novērtējuma procesu integrē savos mācību priekšmetos; skolas vadības pārstāvi; skolas saimnieku un citus skolas pārstāvjus.
- Pirms uzsākt VN, ir svarīgi sagatavoties – izrunāt jautājumus, izdomāt metodes, sagatavot darba lapas, planšeti vai datoru, rakstāmpiederumus. Ja novērtējuma lapas drukāsi, esat taupīgi – drukāji uz abām lapas pusēm vai uz jau vienreiz izmantotām lapām. Veicot pierakstus, lietoji zīmuli, lai pēc tam lapas varētu izmantot atkārtoti.
- Veicot VN, tiek izmantotas dažādas metodes. Pārsvārā skolēni var sameklēt atbildes paši, uzmanīgi vērojot, izstaigājot iestādi un tās apkārtni. Procesā noderēs arī pieaugušā iesaiste, piemēram, pavāres, vadības, saimnieka un citu skolas pārstāvju sniegtā informācija. Noteikti pētiet situāciju reālajā vidē, nevis tikai izrunāji vai veiciet aptauju!
- Kad tēmas izpētītas un visi jautājumi atbildēti, ir jāizveido kopsavilkums – jāpiefiksē, kas darbojas vislabāk, kur nepieciešami uzlabojumi, un pats svarīgākais – jāizdomā darbības, ko skolas pārstāvji īsteno un iekļaus rīcības plānā, lai situāciju uzlabotu.
- VN izmantoji visa gada garumā, veicot pārraudzību un izvērtēšanu. Kad kādas rīcības plāna aktivitātes ir paveiktas, izvērtēji rezultātus un salīdzināji ar sākotnējo novērtējumu.
- Ir svarīgi informēt pārējos par VN konstatēto. Skolēni var izvietot kopsavilkumu uz Ekodēļa, pastāstīt par rezultātiem saviem klasesbiedriem, vecākiem un citiem skolas pārstāvjiem.

Kā strādāt ar šo vides novērtējuma formu

Šajā VN formā katrai tēmai ir 7 sadaļas:

1. Ievads
2. Skolas izvērtējums
3. Zināšanu, attieksmju un paradumu izvērtējums
4. Jautājumi vecākiem
5. Pētījums
6. Ilgtermiņa salīdzinājums
7. Datu izvērtējums

No 7 sadaļām **vissvarīgākās ir 2., 6. un 7. sadaļa**. Tās aizpilda visām tēmām, pārējās sadaļas aizpilda tikai gada tēmai. Izņēmums ir klimata pārmaiņu tēma, kurai nav atsevišķi

izdalīta 2. sadaļa. Šajā tēmā aicinām veikt skolēnu un vecāku aptauju reizē ar skolas izvērtējumu citās tēmās.

- **Skolas izvērtējums**

Svarīgākā VN daļa ir skolas izvērtējuma tabula, kurā katrā tēmā jānovērtē skolas vides ietekmes skalā no 1–5. Šie jautājumi ir labs pamats vispusīgai tēmas izvērtēšanai. Ja kāds no jautājumiem objektīvu apstākļu dēļ neatbilst jūsu skolai, to varat neaizpildīt, pie jautājuma norādot N/A (nav attiecināms). Tāpat ir vērtīgi katru sadaļu papildināt ar saviem jautājumiem. *Atcerieties! Šī sadaļa ir domāta skolas reālās situācijas novērtējumam, nevis kā anketa skolēnu viedokļa noskaidrošanai.*

Šīs izvērtējuma tabulas jāpilda visām programmas skolām. Pirmo gadu pievienojušās skolas pilda tabulas piecās pamattēmās (enerģija, transports, atkritumi, ūdens, pārtika) un nākamgad izpēta atlikušās piecas tēmas.

- **Zināšanu, attieksmju un paradumu izvērtējums, jautājumi vecākiem**

Visās tēmās pievienoti daži skolēnu un vecāku aptaujas jautājumi. Tos iespējams rediģēt. Ieteicams aptaujas papildināt arī ar saviem jautājumiem. Ja nepieciešams, varat pievienot aptaujai jautājumu par respondentu informāciju, piemēram, klase, kurā mācās, dzimums u. tml. Aptaujas noteikti var dot pildīt arī citiem skolas pārstāvjiem.

Aptaujas aicinām veikt katru gadu tikai izvēlētajā gada tēmā, kā arī iepriekš īstenotajā tēmā (salīdzinājumam), jo citās tēmās aptauju veikšana jums dos vairāk datu, nekā varēsiet izmantot.

Ir svarīgi arī izvērtēt, cik liela daļa no visiem skolēniem un vecākiem ir aptaujāta, vai izvēlēta respondentu grupa pārstāv jeb reprezentē visus skolēnus un vecākus, proti, tiek nodrošināta dažādu klašu, vecumu, dzimumu pārstāvniecība, līdzdalības līmenis (aktīvāka, mazāk aktīva klase), dažādu novirzienu klases, sasniegumi u. tml.).

Vides novērtējuma formā, ko pievienosiet, ierakstiet tikai atbilžu procentus un respondentu skaitu. Aptauju ir iespējas veikt, aizpildot elektroniski Ekoskolu datu bāzē vai izmantojot citus digitālos rīkus, piemēram, [google forms](#) aptauju formu. Šo aptauju izplatīšana un apkopošana jāuztic skolēniem. Tas palīdzēs attīstīt datu apstrādes un zinātniskā darba prasmes.

- **Pētījuma daļa**

Katrai tēmai ir pievienotas arī dažas idejas pētījumiem. Varat veikt arī citu tēmai atbilstošu pētījumu. Šo pētījumu ieteicams veikt pēc visa novērtējuma apkopošanas un rīcības plāna sagatavošanas. Tas var būt labs pamats skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrādei un reizē palīdzēt izprast vides situāciju skolā.

- **Ilgtermiņa salīdzinājums**

Ir svarīgi ievākt visus ilgtermiņa datus, vēršoties pie skolas tehniskā personāla vai pašvaldības pārstāvjiem. Ja neizdodas iegūt datus, jāatrod cita metode. Piemēram, ja nav iespējams noteikt datus par atkritumu apjomu kopumā, var izmantot atkritumu monitoringu kā metodi.

- **Datu izvērtējums**

Datu izvērtējums jeb kopsavilkums ir būtisks posms pirms rīcības plāna tapšanas. Tam jābūt vispusīgam! Svarīgi piefiksēt gan visus secinājumus no skolas novērtējuma tabulas, gan secinājumus no visām pārējām sadaļām. Piemēram, no skolēnu un vecāku izpratnes aptaujas. Proti, datu izvērtējumā jāpievieno arī secinājumi par izpratni, attieksmi. Vēlāk tas palīdz izvirzīt izglītojošus mērķus.

Novērtējuma iekļaušana mācību saturā

Ir svarīgi, ka vairākas VN sadaļas tiek integrētas mācību procesā. Datu vākšana var tikt uzticēta vairākām klasēm vai grupām, kā arī Ekopadomes skolēniem, kur skolotāju loma ir būt vairāk kā konsultantiem. Izvērtējums var tikt veikts sociālās zinībās, datu apkopošana – informātikā. Skolas zemākie rezultāti var būt pamats sarunām par šo jautājumu sakārtošanas nozīmi dabaszinību un citās stundās. Iepazīstinot skolēnus ar datiem, var uzdot rakstīt argumentētas esejas, kas palīdzētu izvēlēties skolas gada tēmu.

Praktiskie padomi

Ir svarīgi novērtējuma veikšanas laikā nodrošināt, lai dati būtu uzticami un salīdzināmi. Uzticamāku rezultātu gūšanai vēlams vienu tēmu apskatīt vairākām komandām, pēc tam salīdzinot un pārrunājot rezultātus. Neaizmirstiet pārbaudīt ne tikai klases, bet arī citas telpas. Veicot atkārtotu izvērtēšanu, pēc iespējas aptaujājiēt tos pašus cilvēkus. Novērtējot izmaiņas, vienmēr izmantojiet vienas un tās pašas mērvienības un izvērtēšanas metodes, lai dati būtu pēc iespējas precīzāki.

Pēc novērtējuma veikšanas izveidojiet vizuālu apkopojumu, ar kura palīdzību varēsiet iepazīstināt ar rezultātiem visu skolu.

Enerģija

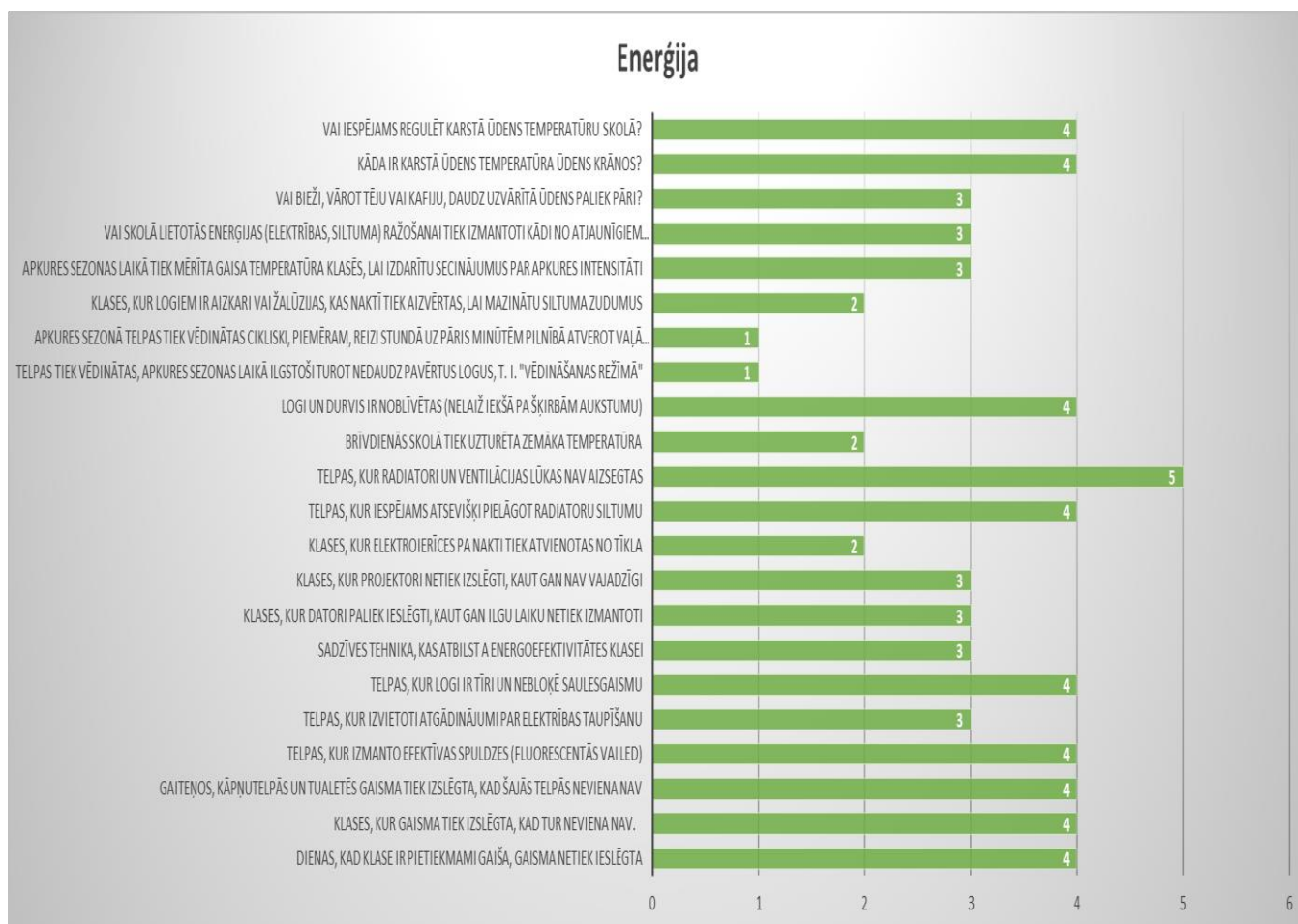
1. Ievads tēmā

Ikdienā patērējot elektrību un ziemā siltumu, skola rada enerģijas ražošanas pieprasījumu. Lai enerģijas ražošanai izmantotu mazāk dabasgāzes un citu fosilo resursu, ir būtiski novērst nelietderīgu elektrības un siltumenerģijas patēriņu. Ir svarīgi mācīt enerģijas taupīšanas principus arī visiem skolas skolēniem, veidojot pamatu viņu rīcībai mājās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc ir svarīgi taupīt elektrību un ziemā siltumu? (mini divus iemeslus)

Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma!

Cik bieži, esot **mājās**, tu rīkojies, lai taupītu enerģiju?

- Nekad	- Retos gadījumos	- Dažreiz	- Vairumā gadījumu	- Vienmēr
Cik bieži, esot skolā , tu rīkojies, lai taupītu enerģiju?				
- Nekad	- Retos gadījumos	- Dažreiz	- Vairumā gadījumu	- Vienmēr
Vai ziemas laikā temperatūra skolas telpās tev liekas: a – pārāk augsta, bieži ir karsti b – nedaudz par augstu, jāstaigā bez džempera c – tieši laikā – ne par aukstu, ne par siltu d – pārāk zema, reizēm klasē salstu				
Vai tu vēlētos, lai ziemā skolā tiktu rīkotas “Siltu džemperu dienas” – skolā tiktu nedaudz pazemināta temperatūra un visi tiktu aicināti sagērbties siltāk, lai samazinātu ietekmi uz vidi un pievērstu uzmanību resursu taupīšanai? a – jā, tas varētu būt 2 nedēļu garumā b – jā, apmēram nedēļu c – jā, bet ne vairāk kā vienu dienu d – nē, man tas nepatīktu				

4. Jautājumi vecākiem

Vai ikdienā pievēršat uzmanību siltuma un elektroenerģijas taupīšanai?				
- Nekad	- Retos gadījumos	- Dažreiz	- Vairumā gadījumu	- Vienmēr
Kādas rīcības, jūsu prāt, palīdz ietaupīt visvairāk elektrības vai siltuma! (nosauciet 3)				
Elektroierīces arī gaidīšanas režīmā patērē elektroenerģiju. Tāpat arī lādētāji, kas atstāti kontakta līgzdā, bet nav savienoti ar uzlādējamo ierīci. Vai atvienojat no elektrības ierīces un lādētājus, kad tos neizmantojat? - Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr				
Vai jūsu mājoklī ir iespējams regulēt temperatūru apkures sezonā?				
- Jā, visur	- Daļā telpu	- Nē		
Kāda temperatūra ir jūsu mājoklī ziemā?				
Vidēji C				
Vai mēdzat ziemā ilgstoši atstāt logus nedaudz pavērtus, t. i. “vēdināšanas režīmā”?				
- Nekad	- Reti	- Dažreiz	- Bieži	- Vienmēr
Cik būtiska jums liekas enerģijas taupīšana, lai samazinātu ietekmi uz vidi?				
a – ļoti būtiska b – tā ir svarīga, tomēr nav būtiskākā ietekme uz vidi c – enerģijas taupīšana nevar būtiski samazināt mūsu ietekmi uz vidi				

5. Pētījums

1. Izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru, aprēķini skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, uzzini, kurās jomās tā ir lielākā un ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas – <http://co2.videsfonds.lv/ka-stradat>
2. Izpētiet, no kādiem energoresursiem šobrīd ražo skolā izmantoto elektrību un siltumu. Papildus varat izpētīt un analizēt skolas iespējas izmantot vairāk atjaunīgos energoresursus, izstrādāt priekšlikumus pašvaldībai.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2021	2022	2023	2024	...
Elektrības patēriņš oktobrī (kWh)		12980	13556	13232	13173	
Elektrības patēriņš gada laikā (kWh)		159123	159981	159790		
Siltuma patēriņš novembrī (kWh)		83	79	80		
Siltuma patēriņš gada laikā (kWh)		591	556	573		
Skolas ietekme uz klimata pārmaiņām (tonnas CO ₂)						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar enerģijas tēmu?</i>	Pateicoties daudzajām atgādnēm par elektrības taupīšanu, diezgan labi tiek izslēgtas gaismas skolas telpās, kurās neviens neatrodas. Skolotāji izslēdz datorus un projektorus, kad tie netiek lietoti. Veiksmīgi tiek taupīta arī siltumenerģija- gan rūpējoties par logu tīrību, gan ievērojot saudzīgo vēdināšanu apkures sezonā, gan turot neaizklātus radiatorus.
<i>Kuros jautājumos enerģijas tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	Brīvdienās vajadzētu atslēgt no strāvas elektroierīces (datorus, printerus, kopētājus, projektorus). Vajadzētu uzstādīt saules paneļus, lai mazinātu neatjaunojamo resursu izmantošanu. Pilnībā nomainīt parastās spuldzes uz LED spuldzēm un sensorspuldzēm. Siltumenerģijas taupīšanā izmantot žalūziju aizvēršanu nakts periodā.

Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?

(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)

Priekšlikumus izteikt skolas vadībai un DV saimniecības jautājumos.

Transports

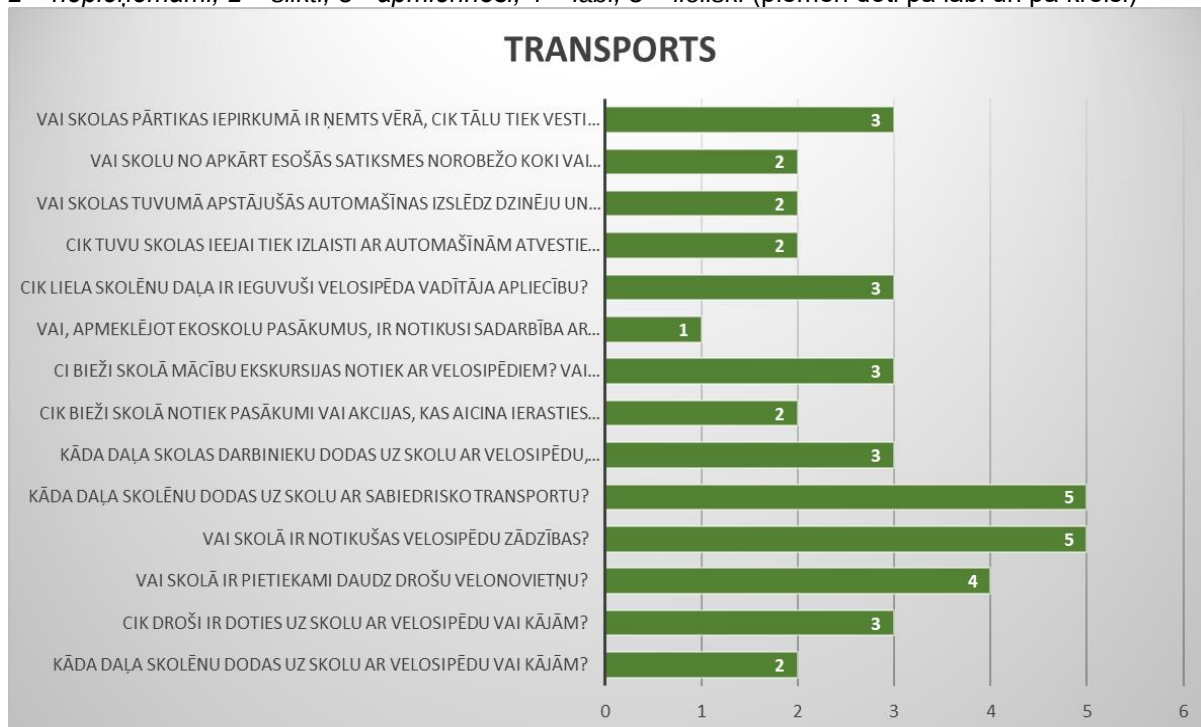
1. Ievads tēmā

Skolēni var nokļūt uz skolu dažādos veidos – gan ar vecāku auto, gan skolas vai sabiedrisko transportu, kā arī ar velosipēdu vai kājām. Dažiem skolēniem auto ir vienīgā iespējamā izvēle. Tomēr daudzos gadījumos Ekoskolas var veicināt ceļu līdz skolai veikt ar videi draudzīgākiem pārvietošanās veidiem, kas var uzlabot arī garastāvokli un veselību.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc svarīgi pārvietoties kājām un ar velosipēdu? (mini divus iemeslus)

Kāpēc svarīgi pēc iespējas biežāk izvēlēties sabiedrisko transportu automašīnas vietā?

Kā tu visbiežāk nokļūsti skolā?

- a) kājām
- b) ar velosipēdu
- c) ar skrejriteņi
- d) ar sabiedrisko transportu
- e) ar automašīnu
- f) cits _____

Atzīmē attālumu, ko tu parasti veic līdz skolai:

- a) līdz 3 km
- b) 3–5 km
- c) 5–10 km

d) vairāk nekā 10 km
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu iešanu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?
Vai tev šķiet, ka ceļā uz skolu vai pašā skolā būtu nepieciešami kādi uzlabojumi, lai padarītu braukšanu ar velosipēdu uz skolu drošāku un patīkamāku? Ja jā, kādi tie būtu?

4. Jautājumi vecākiem

Kādus transportlīdzekļus esat izmantojis(-usi) pēdējo 4 nedēļu laikā? (atzīmē visus atbilstošos) • Privātā automašīna • Īrēta automašīna • Autobuss • Taksometrs • Motocikls • Velosipēds • Elektriskais skrejriteņs • Vilciens • Tramvajs vai trolejbuss • Pārvietojos kājām • Cits:
Kuru no iepriekš minētajiem transportlīdzekļiem esat izmantojis(-usi) visvairāk pēdējo 4 nedēļu laikā? (viena atbilde)
Kādēļ tieši šo transporta veidu?
Vai ikdienā domājat, kā samazināt savas oglekļa emisijas? 1) jā 2) nē 3) dažreiz 4) nezinu, kas ir oglekļa emisijas
Kā jūsu bērni visbiežāk nokļūst skolā? 1) kājām 2) ar velosipēdu 3) ar sabiedrisko transportu 4) ar automašīnu 5) cits _____
Vai, jūsuprāt, bērniem doties uz skolu kājām vai ar velosipēdu ir droši? Ja nē, kādi uzlabojumi skolā vai skolas apkārtnē būtu nepieciešami?

5. Pētījums

1. Veiciet kājāmgājēju maršrutu izpēti. Mērķis ir apskatīt gājēju ceļus un ietves, kas ved uz skolu. Tas nozīmē iet pa šiem ceļiem un veikt piezīmes par to pozitīvajām un negatīvajām iezīmēm (piemēram, ceļa segumu, sliktu apgaismojumu, bīstamiem krustojumiem). Līdzīgu pētījumu var veikt arī par velomaršrutiem, pirms tam noskaidrojot, pa kādiem maršrutiem bērni un pieaugušie visbiežāk ierodas skolā, cik lielus attālumus veic. Šo pētījumu rezultātus un ieteikumus ir vērts iesniegt pašvaldībā, lai situāciju uzlabotu.
2. Veiciet padziļinātu izpēti par veidiem, kā skolēni un skolas darbinieki ierodas skolā. Papildus var pētīt, **kādēļ** skolēni un darbinieki izvēlas konkrēto nokļūšanas veidu, kā arī to, kas varētu motivēt viņus vairāk pārvietoties kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2021	2022	2023	2024	...
Skolēni, kas oktobrī uz skolu dodas: kājām (%)		6	5	6	5	
ar velosipēdu (%)		6	6	7	8	
ar skolas vai sabiedrisko transportu (%)		44	45	44	44	
ar automašīnu, kopā ar citiem skolēniem (%)		1	0	1	5	
ar automašīnu (tiek vesti atsevišķi) (%)		43	44	42	37	
Darbinieki, kas uz skolu dodas kājām, ar velosipēdu vai sabiedrisko transportu (oktobrī) (%)		36	37	39	29	
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu, braucot vairāki kopā (oktobrī) (%)		22	20	20	17	
Darbinieki, kas uz skolu dodas ar automašīnu, braucot tajā vieni paši (oktobrī) (%)		42	43	41	54	

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar videi draudzīgu transportu?</i>	Nokļūšana skolā ar kājām vai velosipēdu ir diezgan droša, jo līdz skolai ir izbūvēti apgaismoti, noasfaltēti veloceliņi/ gājēju ceļi no Dreiliņiem un Sišiem. Pašvaldība nodrošina skolēnu nokļūšanu uz skolu ar skolas autobusiem, līdz skolai kursē arī sabiedriskais transports no Rīgas un Salaspils, līdz ar to mazāk tiek tērēts individuālais transports un rodas mazāk izplūdes gāzes ap skolu.

	Velosipēdus pie skolas novietot ir droši, jo nav notikušas nekādas zādzības, ne arī bojājumi.
<i>Kuros transporta jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Skola atrodas ārpus blīvi apdzīvotajām Stopiņu pagasta vietām, kā rezultātā lielākā daļa skolēnu tiek vesti uz skolu ar sabiedrisko vai individuālo transportu, jo līdz mājām ir liels attālums. Un ne no visām vietām ir droši pārvietoties ar velosipēdu vai nakt kājam, jo ne visur ir gājēju, veloceliņi. Vajadzētu vairāk velonovietņu, bet pagaidām tas ir saistīts ar ietilpšību sākumskolas ēkas būvniecību.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Lūgt skolas vadībai pēc sākumskolas piebūves pabeigšanas palielināt velonovietņu daudzumu. Aicināt tuvāk skolai dzīvojošos skolēnus vismaz siltajā laika periodā doties uz skolu ar velosipēdu un kājām. Klašu kolektīvos rosināt rudens un pavasara ekskursijas organizēt ar velosipēdiem un pārgājienus ar kājām.

Atkritumi

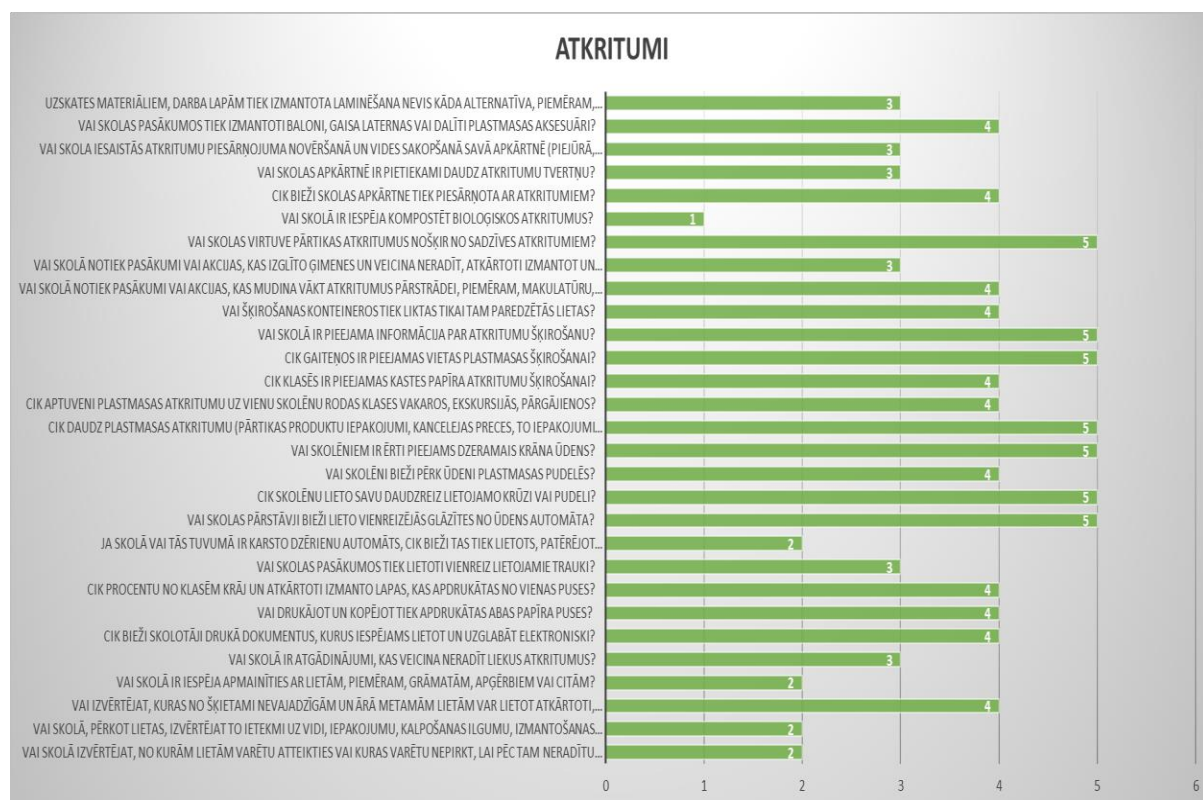
1. Ievads tēmā

Parasti mēs pat neapzināmies, cik daudz atkritumu radām un ko ar tiem darām. Atkritumu rašanos nosaka mūsu ikdienas paradumi – tāpēc Ekoskolas uzdevums ir radīt tādu vidi, kurā rodas pieradums **samazināt** atkritumu rašanos, **atkārtoti izmantot** un **pārstrādāt** tos. Ir svarīgi arī izdomāt risinājumus, lai novērstu atkritumu izmešanu tam nepiemērotās vietās.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – *nepieņemami*, 2 – *slikti*, 3 – *apmierinoši*, 4 – *labi*, 5 – *lieliski* (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Aptauja bija anonīma. Tajā piedalījās 471 skolēns no 4.- 12. klasei.

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi samazināt plastmasas daudzumu mūsu ikdienā? (mini divus iemeslus)

vajag mazināt plastmasas daudzumu lai dzīvnieki tos neēd un lai nebūtu daudz atkritumu

Lai neaizsārnotu dabu

Lai augiem būtu labāk un dzīvniekiem

lai dzīvniekiem netraucētu un paši justos labāk par sevi

jo tas ir kaitīgs cilvēkiem, un kaitīgs dzīvniekiem

lai nepiesārnot dabu. lai nav globālā sasilšana

lai nepiesārnotu visu ar plastmasu

Lai būtu tīrāk

Lai būtu mazāk izgastuves. Nebūtu tik sārņota daba

jo piemēro dabu

Jo plastmasa nepārstrādājas pati, un izmetot to dabā rodas piesārņojums

lai dzīvnieki nesaēstos mikroplastmasas. Lai meži ir 100% naturāls nevis vairāki procenti plastmasa.

plastmasa nevar pārstrādāties brīvajā dabā iekšā augsnē, kā arī tai degot tā izlaiž bīstamas vielas

jo plastmasa piesārņo dabu

1. Pasargāt dabu. 2. Un lai ir mazāk piemēroti meži.

jo plastmasa lēni sadalās ja ir izmesta un atstāta dabā

1.Lai daba būtu tīrāka. 2.Lai atkritumus būtu vieglāk šķirot

lai glābtu bruņurupucus

lai mazinātu piesārņojumu un glābtu dzīvniekus

jo nepārstrādājoties tas piesārņo dabu un vēl ļoti nesmuki izklatās kad pudeles mētājas uz ielas utt.

Jo tas piesārņo dabu un nogalina bruņurupuču mazuļus.

Dzīvnieki izmirst/mirst dēļ papīra/plastmasas,

lai pasaule nebūtu piesārņota

lai nemētātos pa ielām.

Jo plastmasa piesārņo dabu.

jo tas kaitē dzīvniekus un vēl jo ir ļoti piesārņota vide

lai nepiesārņotu dabu un lai dzīvnieki un putni neiesprūstu plastmasā.

lai nav tik daudz atkritumu

lai mūsu planēta nepārvērstos atkritumos

Pirmais lai dzīvnieki šos atkritumus neapēd. Otrais lai daba būtu tīrāka ir tīra

vaig samazināt plastmasas daudzumu jo plastmas ilgi sadalās un viņš nav videi draudzīgs.

Lai tie netraucētu dzīvniekiem un lai gaiss būtu tīrāks

lai būtu veselīgāks dzīves veids un nepiesārņotu dabu.

Lai mazinātu dabas piesārņojumu un veicinātu bioloģisko daudzveidību, jo piesārņojuma dēļ izzūd retas augu un dzīvnieku sugas

lai dzīvnieki neiesprūstu pudelēs

Lai daba neaizietu bojā. Lai dzīvotu dzīvnieki.

jo plastmasa nesadalās. Un tas ir atkritums

jo tas kaitē dabai vai tas galina dzīvniekus u.c,

lai ūdens dzīvnieki varētu izdzīvot un nav labi dabai

Jo tas nav eko loģiski

lai nebūtu daudz piesārņojuma, nepatīkuma.

lai nebutu atkritumi okeānā

lai nepiesārņotu dabu un lai netērētu naudu

tapēc ka plastmasa piemēro dabu

Jo veidojas milzīga kaudze ar plastmasu un tas ir slikti priekš dabas un tāpēc ka es negribu dzīvot mistkastē.

Lai nemētājas plastmasa pudeles uz zemes.Lai nav jāšķiro ļoti daudz.

plastmasa ir slikta, tā sārņo dabu.

lai dzīvnieki neiesprūstu pudelēs

Lai nemētātos pa zemi un lai dzīvnieki neiesprūst pudelē vai neapēstu

jo tas ļoti piesārņo dabu bīzīnīki to apēd un saindējas

tāpēc ka tas piesērno okeānu.

Jo tie ir atkritumi kas piemēslu dabu.

lai aizsargat dabu mazak atkritumu

lai palīdzētu dabai, lai dzīvotu veselīgāk

saudzēt dabu lai okeans nav piesārņots

jo tas ir neveselīgi cilvēkiem.

tas mēslo dabu, daudz kaitīgas gāzes

Lai būtu tīrāka daba. Lai būtu mazāk mikrobu

lai nepiesārņotu dau un lai dzīvnieki neapēd plastmasu

lai nepiesārņotu dabu un viņa palīktu tīra

Lai daba nepārklātos ar atkritumiem, lai zvēri neizzustu.

lai tie ne tiek okeānā

Jo tas ir kaitīgs musu veselībai, jo tas piesarno dabu.

lai samazinātu piemēslojumu , lai samazinātu atkritumu kalnu

jo tas piemēslo dabu un tas sakarsina zemi.

Lai daba būtu tīrāka.

Lai citi beigtu mētāt plastmasu mežos un dabā arī vajag jo tik daudz plastmasas traucē dabai

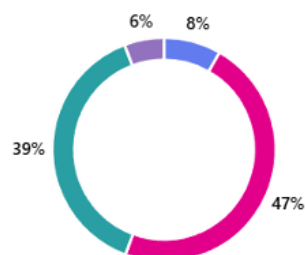
tāpēc kad cilvēki met atkritumus jūra un mežā un dzīvnieki no tā mirst

jo tas piemēslo dabu un kaitēn tavam organismam

Tapēc jo lai pasauli negružo un to nevajag darīt jo no tā var cilvēki nomirt!

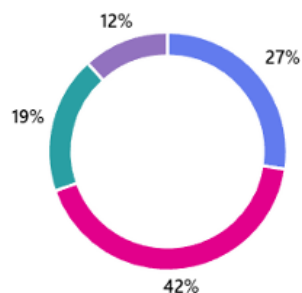
Cik bieži tu pērc dzērienus, našķus vai citus produktus plastmasas iepakojumā?

Katru dienu	39
Vairākas reizes nedēļā	223
1 reizi nedēļā	182
Nekad nepērku produktus plastmasas iepakojumā	27

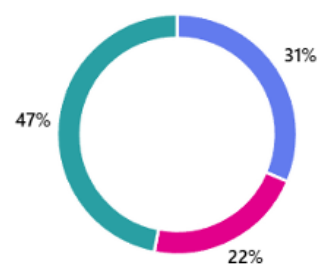
Cik daudz dzērienu plastmasas vai skārda iepakojumā tu iegādājies vai izlieto 2 nedēļu laikā?

Vienu vai mazāk	129
2-3	199
4-5	88
Vairāk nekā 5	55

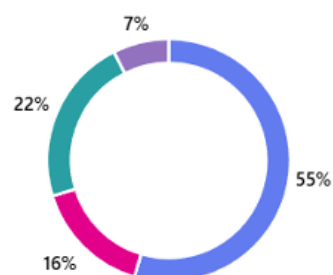
Kura no šīm, tavuprāt, ir svarīgākā rīcība, lai mazinātu atkritumu radītās problēmas?

● atkritumu izmešana tam paredzētās vietās	148
● novērst un mazināt atkritumu rašanos	102
● šķirot atkritumus	221

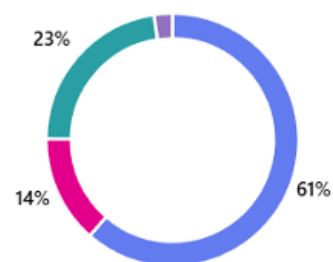
Vai tu mājās šķiro atkritumus?

● Jā	257
● Nē	74
● Reizēm	105
● Nav iespējas šķirot	35

Vai tu skolā šķiro atkritumus?

● Jā	289
● Nē	65
● Reizēm	106
● Nav iespējas šķirot	11

Ko tu ikdienā dari, lai risinātu atkritumu problēmu? (mini dažus rīcības piemērus)

šķiroju atkritumus , lietoju vairākas reizes vienu un to pašu lietu vairākas reizes lai mazinātu atkritumus
Izmetu atkritumu miskastē nevis uz ielas. pārku pēc iespējas mazāk produktus,k uri ir iesaiņoti plastmasas iesaiņojumā
lieku plastmasu atsevišķi no citiem atkritumiem
Es šķiroju atkritumus, cenšos pirkt lietas kas ir ilgi lietojamas
šķīrot atkritumus
mēs ar ģimeni vācam plastmasa pudeles un vēlāk nododam
1.Mētu atkritumus miskaste2.Es izmetumiskasti.
šķiroju
Šķiroju atkritumus.
es dzeru no savas pudeles un neņemu plastmasas krūzītes un es šķiroju atkritumus mājās 3 konteineros
Šķiroju atkritumus
lieku pareizās miskastēs atkritumus.
es sadalu atkritumus un nometu vietā
ŠKIROJU ATKRITUMUS
Metu pareizos atkritumu kontēneros netīrumus.
Metu miskastē nevis uz zemes.
šķiroju
šķiroju nometu pa zemi
ja redzu atkritumus uz zemes paceļu un izmetu pareizajā vietā
šķiroju atkritumus
metu miskasti.
šķiroju
Šķīrot atkritumus. Nepiesārņot.
Šķīrot atkritumus
šķīrojot atkritumus.
šķiroju atkritumus
nepiesārņoju dabu
musrus metu miskaste
es šķiroju atkritumus.
šķīrošana
Šķīrot atkritumus, mest atkritumus pareizā konteinerī.
es paņēmu un izmetu ārā
šķiroju atkritumus.
izmetu atkritumus miskaste
Pajautāju vecākiem
izlasu kas tur rakstīts uz miskastes piemērs stikla miskaste
nometu atkritumus uz zemes
nometu uz zemes miskasti
eju talkās
lemestu musarā
neko izmetu uz zemes tārpiem
metu lietas miskaste un ne uz zemes,

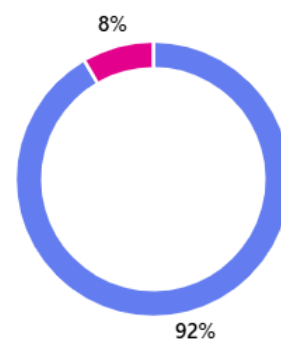
šķiroju atkritumus
vācu,kartoju,attīru
izmetu pareizos atkritumos un nemest atkritumus uz zemi
es šķiroju atkritumus
nepērku plastmasas iepakojumus.
Šķiroju atkritumus, nemētāju atkritumus daba, izmantoju miskasti.
šķiroju atkritumus un izmantoju daudzlietojamus priekšmetus
šīrot un nepiermēsloj dabu un dzert vienā udens pudelē.
Šķiroju pudeles.
šķiroju atkritumus
Es šķiroju atkritumus
šķro atkritumus
es metu plastmasas miskastē plastmasu un es dzeru no atkal lietojamās pudeles.
es šķiroju atkritumus
šķiroju
es reti lietošu plastmasu, šķīrosim atkritumus un nemetīsim dabā atkritumus
es mazāk ēdu iepakotas lietas un nesūtu nekādus šķiņus, tēmu utt.
kartoju māju
Šķiroju atkritumus.
šķiroju atkritumus.
Skatos vai nav kas iemetis nepareizi
nepiesārņoju dabu
Izmetam miskaste
Es atkritumus šķiroju.
šķirojo
šķīroju atkritumus,nemetu dabā atkritumus.

4. Jautājumi vecākiem

Aptauja bija anonīma. Tajā piedalījās 275 vecāki.

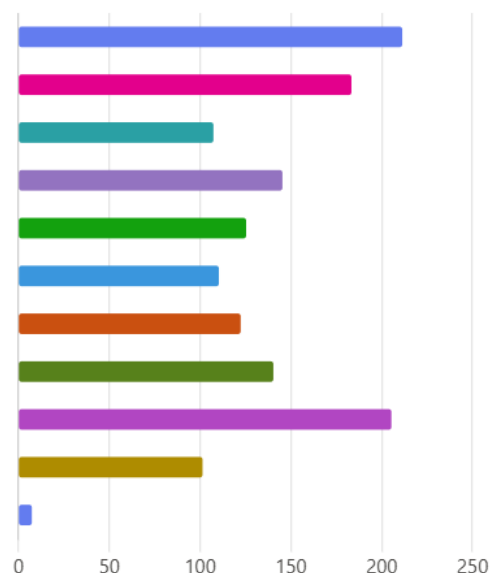
1. Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā radīto atkritumu apjomu?

● Jā	252
● Nē	23

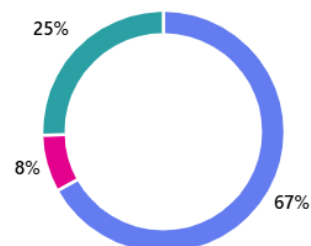
2. Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos)

● izmantoju atkārtoti lietojamu iepirkumu maisu un mazos maisiņus	211
● ārpus mājas izmantoju atkārtoti lietojamu pudeli un/vai krūzi	183
● izvairo no lieka iepakojuma, pērkot produktus	107
● izvairo no vienreizlietojamu trauku izmantošanas	145
● pārdomāju pirkumus, pērku tikai nepieciešamāko	125
● cenšos neradīt pārtikas atkritumus	110
● mājās veidoju kompostu	122
● salaboju sadzīves priekšmetus, pirms pērku jaunus	140
● piedāvāju citiem sev nevajadzīgās lietas	205
● iegādājos lietotas preces	101
● Cits	7

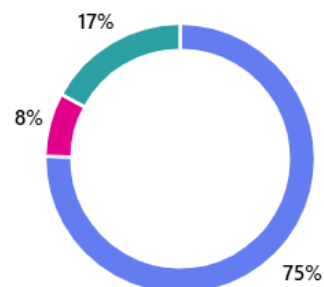
3. Vai jūsu dzīvesvietā ir pieejami atkritumu šķirošanas konteineri?

● Jā, visi nepieciešamie šķirošanas konteineri atrodas netālu no dzīvesvietas	184
● nē, šķirošanas konteineri nav pieejami	21
● daļēji, dažus atkritumu veidus jānogādā citur	70

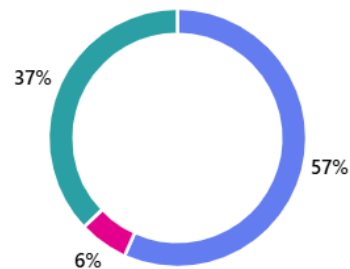
4. Vai jūsu ģimenē šķiro atkritumus?

● Jā	207
● Nē	21
● Neregulāri	47

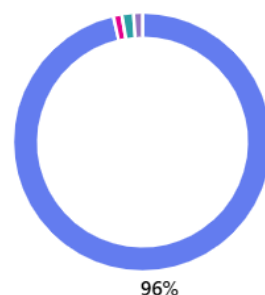
5. Vai informācija par prasībām atkritumu šķirošanā ir pietiekama un saprotama?

● Jā, jautājumu nav	156
● Nē, ir daudz neskaidrību	17
● Daļēji, ir dažās neskaidrības	102

6. Vai jūsu ģimene izmanto depozīta sistēmu dzērienu iepakojuma nodošanai?

● Jā	265
● Nē	3
● Neregulāri	4
● Nepērkam dzērienus depozīta iepakojumos	3

5. Pētījums

- Izpētiet, kas tieši atrodas atkritumu grozos skolas gaitēnos, klasēs (arī šķīrotajos atkritumos). To var darīt, atkritumus arī neņemot ārā. Izveidojiet biežāk sastopamo atkritumu veidu (piemēram, iepakojuma veidu) sarakstu, īpašu uzmanību pievēršot plastmasas atkritumiem. Izmantojiet šo sarakstu, lai domātu par rīcībām, kas mazinātu un novērstu šo atkritumu rašanos. Ja ir vēlme nopietnāk izpētīt šo tēmu, atkritumu audita forma un padomi pieejami šeit: <https://ej.uz/atkritumu-audits>
- Izpētiet, kāda sadzīvē vai/un skolā lietota priekšmeta ietekmi uz vidi, veicot dzīves cikla analīzi. Tas nozīmē analizēt katru no pieciem produkta dzīves cikla posmiem: izejmateriālu iegūšanu, ražošanas procesu, produkta transportēšanu, lietošanu un produkta dzīves cikla beigas. Katram posmam jāizpēta patērētie resursi, kā arī radušās ietekmes uz vidi. Noslēgumā aiciniet skolēnus sniegt priekšlikumus produkta vides ietekmju samazināšanai un iespējamām videi draudzīgākām alternatīvām. Gatavs plāns šai aktivitātei atrodams projekta E-SPACE metodiskajā materiālā, kas pieejams šeit: ej.uz/ae-projekta-mape

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Kas jānoskaidro	Gads					
	...	2021	2022	2023	2024	...
Nešķīrīto sadzīves atkritumu apjoms (Pierakstiet mērvienību – kg vai m ³)						
Šķīrīto atkritumu apjoms						

(Pierakstiet mērvienību – kg vai m ³)						
Atkritumi veidi, kas tiek šķiroti un nodoti pārstrādei (<i>norādiet atbilstošos burtus</i>):		a	a	a	a	
a. Papīrs		b	b	b	b	
b. Kartons		c	c	c	c	
c. Plastmasa		d	d	d	d	
d. Stikls		e	e	e	e	
e. Skārdenes		f	f	f	f	
f. Elektroierīces		g	g	g	g	
g. Baterijas		h	h	h	h	
h. Spuldzes		j	j	j	j	
i. Tekstils						
j. Pārtikas atlikumi						

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar atkritumiem?</i>	Skolā notiek atkritumu šķirošana- šķirošanas konteineri atrodas gan skolas gaitēnos (plastmasai, papīram, sadzīves atkritumiem), gan pie skolas (papīram, plastmasai, stiklam, sadzīves atkritumiem), gan klašu telpās (papīram), vestibulā pie dežuranta (baterijām, depozītam). Šķirošana notiek lielākajā daļā ģimeņu. Skolas apkopējas un ēdnīcas darbinieki ievēro atkritumu šķirošanas noteikumus lielajos konteineros. Atsevišķi tiek vāktas spuldzes, metāls, elektroiekārtas un nodotas utilizācijai. Maz tiek izmantoti vienreizlietojamie trauki. Daudzi materiāli (papīrs, tekstils, plastmasa) tiek lietoti otrreizējai pārstrādei, veidojot darbus mācību stundās, kā arī telpu dekorus.
<i>Kur saistībā ar atkritumiem nepieciešami uzlabojumi?</i>	Atsevišķi skolēni nešķiro atkritumus vai arī met tos nepareizajā konteinerā, ka arī met tos zemē. Skolas piena programmā tiek skolēniem doti “Rasēni” 200ml iepakojumos, kas rada lielu atkritumu apjomu.

Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?

(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)

Rīcības dienās rīkot aktivitātes skolēniem par atkritumiem un to šķirošanu.

Pie šķirošanas konteineriem skolas gaitēnos izvietot informatīvās atgādnēs.

Organizēt radošās darbnīcas, kurās rosināt no jau izmantotiem materiāliem radīt jaunas lietas- dekorus u.c.

Iesaistīt vairāk skolēnus vides sakopšanas talkās.

Ūdens

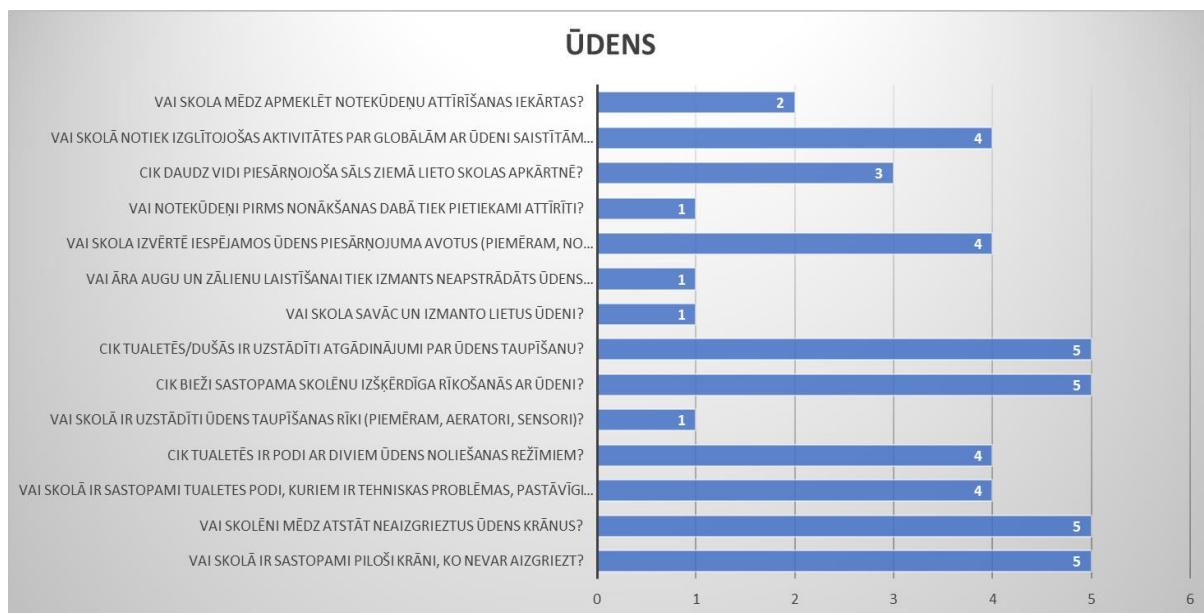
1. Ievads tēmā

Lai arī Latvijā nav vietu, kur mēs varētu izsmelt dzeramā ūdens krājumus, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju. Tāpat ir svarīgi izpētīt, vai skolas radītie notekūdeņi nepiesārņo vidi un tiek pietiekami attīrīti, pirms ūdens atkal nonāk dabā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kāpēc, tavuprāt, ir svarīgi taupīt ūdeni tādā valstī kā Latvija, kur ir pietiekami saldūdens krājumi? (mini divus iemeslus)

Ja vari, nosauc 3 vienkāršas rīcības, kas palīdz ietaupīt visvairāk ūdens!

Cik bieži, esot **mājās**, tu rīkojies, lai taupītu ūdeni?

- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr

Cik bieži, esot **skolā**, tu rīkojies, lai taupītu ūdeni?

- Nekad - Retos gadījumos - Dažreiz - Vairumā gadījumu - Vienmēr

Uzraksti kas, tavuprāt, notiek ar skolā izlietoto ūdeni, pirms tas atkal nonāk dabā?

Vai tu vēlētos doties ekskursijā aplūkot notekūdeņu attīrīšanas iekārtas?

- Jā - Nē, tas nelielas intereseanti - Esmu jau apmeklējis(-usi)

4. Jautājumi vecākiem

Kaut arī Latvijā ir pietiekami dzeramā ūdens krājumi, ir vērts ūdeni taupīt, lai samazinātu tā iegūšanai un apstrādei nepieciešamo enerģiju.

Vai ģimenē cenšaties samazināt ikdienā patērētā ūdens daudzumu?

- Jā - Nē

Ja atbildējāt "Jā", lūdzu, precizējiet, kādā veidā? (atzīmē visus atbilstošos)

- lietojam ūdens krānus, kuriem ir aeratori
- aizgriežam krānu, kamēr tīrām zobus
- aizgriežam krānu, kamēr saziepējam rokas
- biežāk ejam dušā, nevis vannā
- cenšamies dušā neuzturēties ilgi / neļejam vannu pārāk pilnu
- izmantojam atbilstošo ūdens nolaišanas pogu tualetē (ja ir divas)
- uzraugām, lai krāni nepil / lai tualetes poda tvertne netek
- nemazgājam augļus vai dārzeņus tekošā ūdenī
- nemazgājam traukus tekošā ūdenī
- izmantojam trauku mazgājamo mašīnu
- darbinām veļas mazgājamo mašīnu tikai tad, ja tā ir pilna
- cits:

Vai mājās lietojat krāna ūdeni dzeršanai?

- Jā, bez papildu apstrādes - Jā, tikai vārītu - Jā, filtrētu - Nē

Ja atbildējāt "Nē", kāda veida ūdeni lietojat dzeršanai un kādēļ?

Vai, izvēloties tīršanas un mazgāšanas līdzekļus, pievēršat uzmanību, lai tie būtu videi draudzīgi (ir ekomarkējums, bioloģiski noārdāmi, nekaitē ūdens iemītniekiem u. tml)?

- Jā - Nē - Dažreiz

5. Pētījums

1. Izpētiet apkārtnes upes, ezerus vai citas ūdenstilpes. Noskaidrojiet, kāds ir to ekoloģiskais stāvoklis un kas to ietekmē. Novērojiet, vai apkārtnē ir kādi iespējamie ūdens piesārņojuma avoti. Ja iespējams, veiciet ūdens sastāva ķīmiskās analīzes.
2. Var veikt dažādus aprēķinus – cik daudz ūdens, enerģijas un/vai naudas var ietaupīt, mainot dažādus ūdens lietošanas paradumus. Piemēram, cik daudz ūdens (un līdz ar to enerģijas un naudas) var ietaupīt, ja dušā mazgājas 5 minūtes, nevis 10, un tamlīdzīgi.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro?	...	2021	2022	2023	2024	...
Patērētā ūdens apjoms (septembrī) (m³)		894	1184	985	1031	
Patērētā ūdens apjoms (gadā) (m³)		9326	11260	9975		

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar ūdens izmantošanu?</i>	Tīrs dzeramais ūdens ir pieejams 5 ūdens automātos (cool touch) un jebkurā ūdens krānā, jo skolas ūdens analīzes atbilst dzeramajam ūdenim pateicoties tam, ka ir uzstādīti papildus filtri. Skolā ir autonomas dziļurbums, no kura skolai tiek ņemts ūdens. Ūdens krāns ir pieejams gandrīz katrā klases telpā. Lielākajā daļā tualetu uzstādīti "taupīgie" ūdens regulatori ar 2 stāvokļiem. Ir jaucējtipa ūdens krāni, kas arī ir ekonomiskāki. Pie ūdenskrāniem ir izvietotas atgādnēs par ūdens taupīšanu. Pārsvarā pēc ūdens lietošanas tualetes telpās un klašu kabinetos krāni tiek aizgriezti. Skolas tehniskie darbinieki regulāri novērš krānu un citu ar ūdeni saistīto iekārtu bojājumus.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Skolēniem ir maz zināšanu par ūdens attīrīšanas iekārtām. Nenotiek lietuss ūdens izmantošana.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Ieteikt klasēm organizēt ekskursijas uz tuvākajām ūdens attīrīšanas iekārtām. Rīkot aktivitātes Ūdens dienā saistībā par ūdens piesārņojumu un tā novēršanu. Ieteikt priekšlikumus skolas vadībai par lietuss ūdens savākšanu un praktisku izmantošanu, piemēram, zālāja, apstādījumu laistīšanu.

Pārtika

1. Ievads tēmā

Katru dienu uz skolas ēdnīcām no tuvākas un tālākas apkārtnes plūst pārtikas produktu kilogrami. Sadarbojoties ar pašvaldību un uzliekot skaidras zaļā iepirkuma prasības, var panākt, ka šī pārtika ir audzēta atbildīgi pret vidi. Skolā var panākt to, ka arvien mazāk cilvēkiem domātas pārtikas nonāk atkritumos vai tiek izbarota dzīvniekiem. Ir svarīgi arī izglītēt visu skolu un vecākus par videi nedraudzīgākajiem produktiem (rūpnieciski audzēta gaļa, olas, piens, palmu eļļa), lai mudinātu samazināt to klātbūtni mūsu ēdienā.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kuri no šiem tev šķiet svarīgākie principi, kas jāievēro, lai ēstu videi draudzīgi? (iespējams atzīmēt vairākus variantus)

- Jāaudzē pārtika pašam
- Jāpērk tikai Latvijā ražoti produkti
- Jāpērk bioloģiski sertificēti produkti
- Jāsamazina izmestās pārtikas daudzums
- Jāpērk augļi un dārzeņi, kuriem šobrīd ir ražas sezona
- Jāsamazina rūpnieciski audzētas gaļas, olu, piena patēriņš
- Jāsamazina gatavo produktu pirkšana no veikala un vairāk jāgatavo mājās
- Jāsamazina produktu patēriņš, kas satur palmu eļļu

Vai piekrīti, ka videi draudzīga ēšana ikdienā nav dārgāka?

- jā, var būt pat lētāka

- nē, ir dārgāka

- neesmu drošs

Kā, tavuprāt, bioloģiski audzēta pārtika atšķiras no parastās?

Vai tu ikdienā ēd produktus, kuru sastāvā ir palmu eļļa? - nē - ļoti maz - jā, diezgan daudz - nezinu, kuros ir palmu eļļa
Vai, ēdot skolas ēdnīcā, tu apēd visu porciju? - Vienmēr - Vairumā gadījumu - Dažreiz - Retos gadījumos - Nekad
Kuri ēdieni skolas ēdnīcā tev garšo vislabāk? (nosauc 3)
Kuri ēdieni skolas ēdnīcā tev negaršo? (nosauc 3)
Vai tev patīk gatavot ēst? - jā - nē - Īsti neprotu neko gatavot
Vai zini produktus, kas ir videi ļoti draudzīgi – tiem ir maza ietekme uz klimata pārmaiņām un dabu, nepieciešams maz resursu (ūdens, enerģijas, zemes platības u. c.), lai tos saražotu? - jā - nē - neesmu drošs
Kas ir šie produkti?
Vai tu vēlētos piedalīties pasākumā, kur mācās gatavot videi draudzīgus ēdienus vai našķus? - Jā, ja tas notiktu skolā - Jā, ja tas notiktu ārpus skolas (piemēram, ekskursijas laikā) - Nē, tas neliekas interesanti

4. Jautājumi vecākiem

Aptaujājot vecākus, iesakām izmantot Ekoskolu anketu pārtikas patēriņa paradumu noskaidrošanai mājāsaimniecībā. Šeit pievienojiet galvenos secinājumus. Anketa atrodama šeit: https://ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:

- 1) *Izvērtējums_mājsaimniecības.doc*
- 2) *Izvērtējums_mājsaimniecības_9_jaut_tabula.doc*
- 3) *Ģimenes_anketu_apkopošanas_modelis.doc*

5. Pētījums

1. Izmantojiet projekta “Ēdam atbildīgi” anketas, lai izpētītu skolas ēdnīcas un kafejnīcas/pārtikas automātu (ja ir) atbilstību atbildīgā pārtikas patēriņa principiem. Anketas atrodamas šeit: https://ej.uz/partikas_aptaujas. Jums būs nepieciešams:

- a. *Izvērtējuma_ievads.doc*
- b. *Izvērtējums_ēdnīca_obl.doc*
- c. *Izvērtējums_kafejnīca_automāti.doc*,
- d. papildus var izmantot *Izvērtējums_ēdnīca_izv.doc*

2. Noskaidrojiet, cik daudz veģetāriešu un vegānu ir skolas kolektīvā. Vai un ko viņi ēd skolas ēdnīcā? Vai skolas ēdnīcas piedāvājums cilvēkiem, kuri neēd gaļu vai vispār nelieto uzturā dzīvnieku izcelsmes produktus, ir pārdomāts un sabalansēts? Kādi produkti vai ēdieni būtu jāiekļauj skolas ēdienkartē, lai apmierinātu veģetāriešu un vegānu vajadzības?

3. 6. Ilgtermiņa salīdzinājums

*Darba lapa pārtikas atkritumu izpētei skolā: <https://ej.uz/partikas-atkritumi1>

	Gads					
Kas jānoskaidro						
Izmestās pārtikas daudzums gadā, (kg)						
Izmestās pārtikas daudzums gadā uz vienu bērnu, (kg)						
Izmestās pārtikas daudzums vidēji dienā uz vienu bērnu, (grami)						
Bioloģiski sertificētas pārtikas īpatsvars (no kopējām ēdināšanas izmaksām, %)						

P.S. Tabulu nav iespējams aizpildīt, jo skolas ēdnīca šādus datus nesniedz.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar pārtikas tēmu?</i>	Ir diezgan maz pārtikas atkritumu, tas nozīmē to, ka tiek piedāvāti tie ēdieni, kurus skolēni labprātāk ēd. Tiek rīkotas aptaujas skolēniem, kurās ir iespēja izteikt vēlmes par ēdienu izvēli un savus ieteikumus. Mājturības stundās skolotāji lielu uzmanību velta veselīga, videi draudzīga ēdiena pagatavošanai. Sākumskolas klasēs pašu izaudzētie garšaugi tiek izmantoti vienkāršu ēdienu pagatavošanā.
<i>Kur saistībā ar pārtiku nepieciešami uzlabojumi?</i>	Vajadzētu dot iespēju skolēniem pašiem skolas ēdnīcā normēt otrā ēdiena porcijas lielumu. Mazs piedāvājums veģetārajām pusdienām. Slikta sadarbība ar ēdnīcas darbiniekiem informācijas iegūšanā.

Ko Ekopadome **varētu darīt**, lai ieviestu šos uzlabojumus?

(Šeit jūs pierakstāt idejas **rīcības plānam**, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)

Vērsties ar ieteikumiem pie ēdnīcas darbiniekiem.

Vide un veselība

1. Ievads tēmā

Laikā, kad patērniecības kultūra vilina jauniešus izvēlēties videi un veselībai kaitīgus ieradumus, vides izglītības mērķis ir piedāvāt alternatīvas – aizraujošas bezmaksas, veselīgas un radošas aktivitātes, kas palīdz iepazīt dabu un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Ekoskolai jādod iespēja apgūt nepieciešamās prasmes, lai varētu dzīvot labklājīgi, nepiesārņojot un neapdraudot vidi, kas šo labklājību nodrošina.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Nosauc 2 rīcības, kas ir gan veselībai, gan videi draudzīgas!

Cik bieži tu ēd konfektes, cepumus, čipsus vai citus rūpnieciski ražotus našķus?

- Katru dienu - Gandrīz katru dienu - Vienu reizi nedēļā - 1 līdz 2 reizes mēnesī - Ļoti reti

Cik bieži tu dzer limonādes vai citus saldus dzērienus?

- Katru dienu - Gandrīz katru dienu - Vienu reizi nedēļā - 1–2 reizes mēnesī - Ļoti reti

Kā tu visbiežāk pavadi laiku starpbrīžos?

- Vairāk pasīvi (piemēram, sēžu, lasu, runājos ar draugiem, spēlēju spēles tālrunī u. c.)
- Vairāk aktīvi (piemēram, pastaigājos, spēlēju bumbu vai citas aktīvas spēles)
- Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi

Vai tev patīk pavadīt brīvo laiku ārā, brīvā dabā?

- Jā - Dažreiz - Nē, vislabāk man patīk atrasties telpās

Uzraksti, kas, tavuprāt, ir ekomarkējums!

Atzīmē visus simbolus, kuri ir ekomarkējums!

4. Jautājumi vecākiem

Kā jūs ģimenē **visbiežāk** pavadāt brīvo laiku kopā ar bērniem?

- Pasīvi (piemēram, spēlējot galda spēles, skatoties filmas/TV u. c.)
- Aktīvi (piemēram, ejot pastaigās, braucot ar velosipēdiem, sportojot u. c.)
- Vienlīdz daudz gan aktīvi, gan pasīvi

Pārvietošanās kājām vai ar velosipēdu ir ne tikai veselībai, bet arī videi draudzīga.

Cik bieži jūs pārviešojaties kājām vai ar velosipēdu, nevis mehanizētajiem transportlīdzekļiem?

- Vienmēr - Vairumā gadījumu - Dažreiz - Reti

Rūpnieciski ražota pārtika ir viens no galvenajiem liekā svara un vides problēmu cēloņiem.

Vai ikdienā pievēršat uzmanību tam, lai uzturs ģimenē būtu videi un veselībai draudzīgs?

- Nepievēršam lielu uzmanību
- Sekoju, lai būtu veselīgs (vairāk augļu un dārzeņu, mazāk cukura u. tml.)
- Sekoju, lai būtu videi draudzīgs (vairāk sezonālu un vietējo, bioloģiski sertificētu produktu, mazāk rūpnieciski ražotas gaļas, palmu eļļu saturošu produktu u. tml.)

- Ir svarīgi, lai būtu gan veselīgs, gan videi draudzīgs

Atpūta dabā palīdz uzlabot ne tikai fizisko, bet arī garīgo veselību, kā arī veicina interesi par dabas vērtībām.

Cik bieži jūsu ģimene dodas pārgājienos, apmeklē dabas parkus vai takas vai vienkārši atpūšas dabā?

- Ļoti bieži un visos gadalaikos
- Bieži, bet pārsvarā siltajā laikā
- Dažreiz
- Reti
- Nekad

Ekomarķējums ir simbols uz ekoloģiski sertificēta produkta iepakojuma, **kas garantē**, ka tas ir ražots no dabai draudzīgiem izejmateriāliem un ar videi nekaitīgām ražošanas metodēm. Produkti ar ekomarķējumu nedrīkst saturēt videi un veselībai kaitīgas izejvielas. Atzīmējiet visus simbolus, kuri ir ekomarķējums!

5. Pētījums

1. Ar dažādām metodēm (ne tikai ķērpjiem) izpētiet gaisa piesārņojuma līmeni skolas tuvumā. Apkopojiet informāciju par šāda piesārņojuma ietekmi uz veselību un pārrunājiet iespējas piesārņojumu skolas apkārtnē mazināt.
2. Veiciet pētījumu par skolēnu fiziskām aktivitātēm, esot skolā. Šim nolūkam varat izmantot novērojumu metodi, aptauju, fitnesa aproces vai viedtālrunus ar soļu skaitīšanas funkciju. Novērtējiet, vai skolēni starpbrīžos pietiekami daudz izkustas. Papildus varat noskaidrot, kādā veidā skolēni ierodas skolā un dodas mājup (kājām,

ar velosipēdu, automašīnu vai tml.) un vai tas pozitīvi ietekmē viņu fizisko aktivitāšu līmeni.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2022	2023	2024		...
Skolēni, kuri starpbrīžos brīvo laiku pavada aktīvi, (%)		36	37	60		
Skolēni, kuri zina, kas ir ekomarķējums, (%)		10	15	12		
Skolēni, kuri atpazīst ekomarķējuma simbolus, (%)		22	24	21		

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar vides un veselības tēmu?</i>	Skolā ir aktīva sporta dzīve. Siltajā periodā daudzas sporta nodarbības notiek ārā skolas stadionā. Daudzi skolēni piedalās ārpus stundu sporta nodarbībās Sākumskolas skolēniem starpbrīžos un pagarinātajā dienas grupā ir iespēja aktīvi izkustēties organizējot rotaļas un spēles. Siltajā laika periodā skolēniem starpbrīžos ir iespēja uzturēties ārā skolai pieguļošajā teritorijā. Tā kā skola atrodas ārpus apdzīvotām vietām, meža malā un no lielceļa to norobežo apstādījumi, tad apkārtnē ir diezgan tīrs gaiss, līdz ar to daudzu priekšmetu skolotāji izmanto skolas āra teritoriju stundu norisei. Pārtikas automātā ir tikai veselīgi našķi un dzērieni. Skolēniem nav iespēja iepirkties ārpus skolas, līdz ar to lielākā daļa ēd skolas pusdienas vai līdzpaņemto ēdienu.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Daļa skolēnu turpina piekopt pasīvu dzīves veidu starpbrīžos un ikdienas dzīvē ļoti daudz izmantojot mobilās ierīces. Skolēniem joprojām trūkst zināšanas par ekomarķējumu.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas ricības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Aicināt pavasarī skolēnus braukt uz skolu ar velosipēdu vai nākt kājām. Gaitenjos nodrošināt iespējas apgūt un spēlēt dažādas interesantas kustību spēles, piemēram, lekt klasītes, gumijas. Lūgt "Zaļās klases" lektorei pastāstīt par ekomarķējumu Izveidot bukletu vai prezentāciju par ekomarķējumu

Skolas vide un apkārtnē

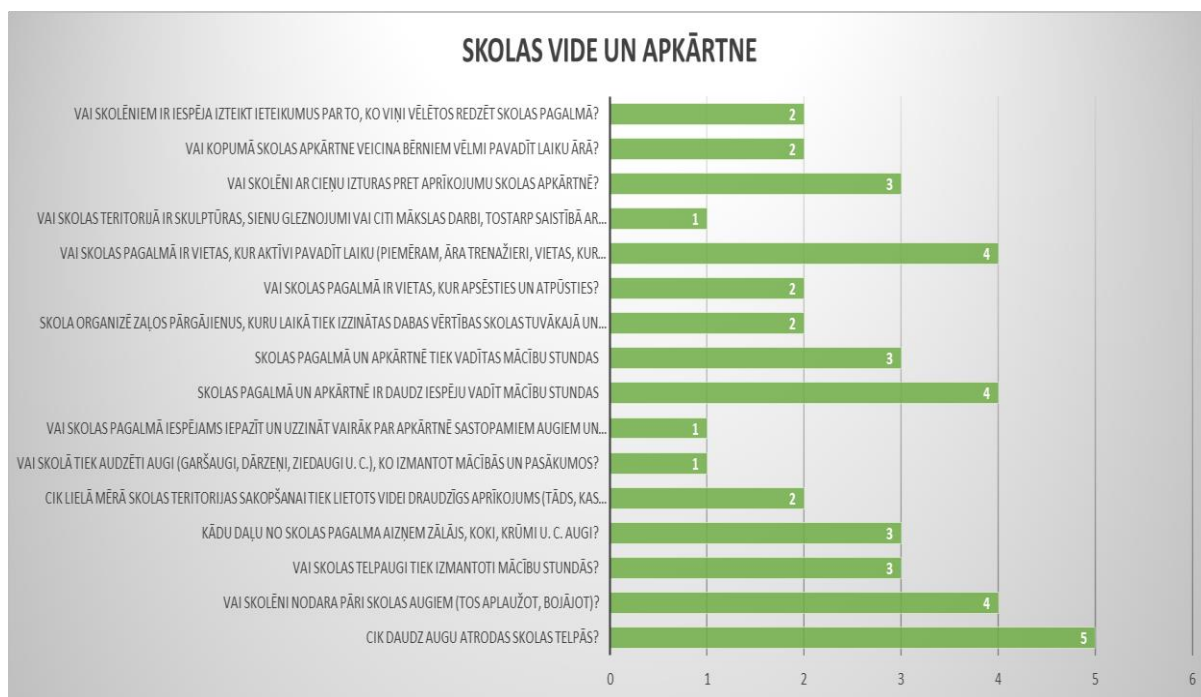
1. Ievads tēmā

Viens no labākajiem veidiem, kā uzlabot skolēnu labsajūtu mācību laikā, ir pēc iespējas biežāk iziet ārpus telpām un izmantot skolas apkārtni un tuvumā esošās dabas vērtības mācībās, pasākumos un atpūtā. Skolas var mācīties no dabas, kur katra brīvā niša tiek aizpildīta ar dzīvību – tāpat arī skolas teritorijas daļas pēc iespējas vairāk jāpiepilda ar izglītojošiem, dabas un atpūtas elementiem.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Vai tev ir svarīgi, ka skolas telpās un ārpus tām ir daudz augu?

- Jā - Nē, citas lietas ir svarīgākas - Nezinu

Vai tev patīk mācīties ārā?

- Jā - Nē - Dažreiz

Cik bieži tu starpbrīžos vai pēc stundām pavadi laiku skolas pagalmā?

- Vienmēr - Vairumā gadījumu - Dažreiz - Retos gadījumos - Nekad

4. Jautājumi vecākiem

Kādi, jūsaprāt, varētu būt ieguvumi no mācībām ārpus telpām?

Vai jūs vēlētos, ka vairāk mācību stundu mūsu skolā norisinās ārpus telpām?

- Jā, noteikti - Drīzāk jā - Nezinu - Drīzāk nē - Noteikti nē

Vai, jūsaprāt, mūsu skolas apkārtnē veicina bērniem vēlmi pavadīt laiku ārā?

- Jā, noteikti
- Jā, bet nepieciešami nelieli uzlabojumi
- Nē, nepieciešami lieli uzlabojumi
- Nezinu

Kas, jūsaprāt, nepieciešams mūsu skolas apkārtnē, lai mudinātu bērnus vairāk laika pavadīt ārā mācībās vai atpūtā? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

- Vairāk koku, apstādījumu, zālāju
- Vairāk dabisku teritoriju, kur vērot dabu (piem., atsevišķs laukums, kur ir nepļauts zāliens)
- Informatīvi stendi, kas ļauj uzzināt par apkārtnes augiem un dzīvniekiem
- Vieta, kur bērniem audzēt dārzeņus vai citus augus
- Vairāk soliņu atpūtai
- Vietas, kur vadīt mācību stundas ārā
- Aktivitāšu laukumi, kur droši kāpelēt, lēkāt, šūpoties
- Vietas, kur spēlēt bumbu
- Āra trenažieri
- Skulptūras, sienu gleznojumi vai citi mākslas darbi
- Cits _____

5. Pētījums

1. Veiciet pētījumu par skolēnu brīvā laika pavadīšanu ārā, skolas apkārtnē. Cik bieži un cik daudz laika skolēni pavada ārā? Kādas vecuma grupas to dara biežāk? Ko skolēni dara ārā (pastaigājas, sēž, spēlē bumbu u. c.)? Noskaidrojiet, kas motivētu skolēnus vairāk laika pavadīt ārā, skolas apkārtnē. Padomājiet, kas nepieciešams, lai ārā pavadīto laiku varētu padarīt kvalitatīvāku un videi un veselībai draudzīgāku.
2. Izpētiet dabas vērtības tuvējā apkārtnē un izstrādāiet “zaļo pārgājienu” maršrutus. Paši izstaigājiet maršrutus, veidojiet kartes un dažādu dabas objektu aprakstus. Ieteicams ar pētījuma rezultātiem iepazīstināt vietējo pašvaldību, lai popularizētu izstrādāto maršrutu plašākā sabiedrībā.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	...
Ārā vadītās mācību stundas 1. semestrī (skaits)		113	134	128		

Ārā vadītās mācību stundas 2. semestrī (skaits)		124	139	130		
--	--	-----	-----	-----	--	--

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar skolas apkārtni un tās izmantošanu?</i>	Skolas apstādījumus veido daudz dažādi koki un krūmi. Lielu apkārtnes teritoriju aizņem zālāji. Ir daudz dekoratīvu lakstaugu puķu kastēs. Skolas iekštelpas ir apzaļumotas, augi apmierinošā stāvoklī. Daudzu priekšmetu skolotāji stundas organizē apstādījumu teritorijā, jo ir ierīkoti arī soliņi. Skolas stadiona teritorijā ir iespēja kāpelēt, spēlēt bumbu.
<i>Kuros jautājumos skolas vidē un apkārtnē nepieciešami uzlabojumi?</i>	Trūkst informācijas par skolas telpaugiem. Daži skolēni bojā telpaugus.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Sadarbībā ar bioloģijas, dabaszinību skolotājiem un dārznieci izveidot plāksnītes ar telpaugu nosaukumiem. Pievērst lielāku uzmanību skolas telpās esošajiem augiem un to „labsajūtai”.

Mežs

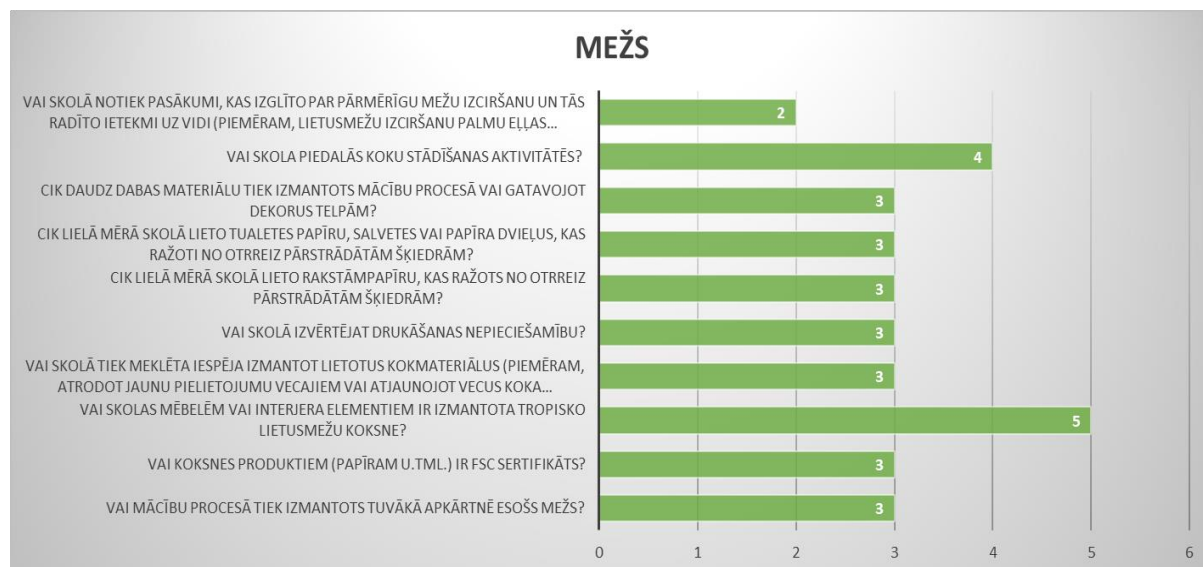
1. Ievads tēmā

Nedrīkst aizmirst, ka aptuveni pusi Latvijas teritorijas klāj meži un tiem ir būtiska loma dabā, cilvēku dzīvē un valsts ekonomikā. Tādēļ skolas uzdevums ir veidot izpratni par meža lomu dabā un cilvēku dzīvē, kā arī mudināt rīkoties atbildīgi, saudzējot dabas vērtības, daudzveidību un meža resursus.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Kā tev šķiet, cik lielu daļu Latvijas teritorijas klāj meži?

- Apmēram pusi
- Daudz vairāk nekā pusi
- Daudz mazāk kā pusi

Cik bieži tu **ar klasi** dodies pastaigāties, atpūsties vai mācīties mežā?

- Vismaz reizi nedēļā - Dažas reizes mēnesī - Dažas reizes gadā - Ļoti reti

Cik bieži tu **ar ģimeni** dodies pastaigāties, atpūsties mežā vai uzzināt kaut ko jaunu par to?

- Gandrīz katru dienu - Dažas reizes mēnesī - Dažas reizes gadā - Ļoti reti

Kādas rīcības, tavuprāt, palīdz aizsargāt un taupīt meža resursus – gan Latvijā, gan pasaulē? (ieraksti dažas rīcības)

4. Jautājumi vecākiem

Cik bieži jūs ar ģimeni dodaties pastaigāties vai atpūsties mežā?

- Gandrīz katru dienu - Dažas reizes mēnesī - Dažas reizes gadā - Ļoti reti

Kā jūs parasti rīkojaties, ja ieraugāt mežā atkritumus?

- Ziņoju, izmantojot lietotni "Vides SOS"
- Ziņoju meža īpašniekam vai pašvaldībai
- Salasu atkritumus un izmetu tam, paredzētā vietā
- Nedaru neko
- Cits _____

Vai mājās pievēršat uzmanību tam, lai atbildīgi lietotu meža resursus? (iespējams atzīmēt vairākas atbildes)

- Nepievēršam uzmanību
- Iegādājamies papīru ar FSC sertifikātu
- Iegādājamies koka mēbeles ar FSC sertifikātu
- Lietojam papīru, kas ražots no otrreiz pārstrādātām šķiedrām
- Lietojam tualetes papīru, papīra dvieļus vai salvetes, kas ražoti no otrreiz pārstrādātām šķiedrām
- Taupīgi lietojam papīru (piemēram, izmantojam abas puses, lieki nedrukājam)
- Nelietojam vai maz lietojam produktus, kas veicina lietusu mežu izciršanu (piemēram, produktus, kas satur palmu eļļu)
- Ziedojam vai iesaistāmies nevalstiskās organizācijās, kas rūpējas par meža aizsardzību
- Cits _____

5. Pētījums

1. Sadarbojoties ar ekspertiem, piemēram, no Pasaules dabas fonda, Latvijas dabas fonda, Latvijas Ornitoloģijas biedrības, Dabas aizsardzības pārvaldes u. c., izpētiet, vai tuvumā esošam mežam piemīt bioloģiski vērtīgām mežaudzēm raksturīgi elementi. Noskaidrojiet, kāpēc mežā bioloģiskā daudzveidība ir vajadzīga, kas to ietekmē un ko varētu darīt, lai to saglabātu. Izziņas procesā jums var noderēt šie materiāli: ej.uz/bio-mezaudzes un ej.uz/meza-daudzveid
2. Izpētiet, kā meža ekosistēmu ietekmē kailcirtes, kādām pārmaiņām tiek pakļauta meža ekosistēma, kādas ir alternatīvas videi draudzīgas meža apsaimniekošanas metodes, piemēram, izlases cirtes. Atrodiet labās prakses piemērus jūsu skolas tuvumā vai vispār Latvijā. Izziņas procesā jums var noderēt: <https://lv-pdf.panda.org/virzieni/mezs/> Turpat atradīsiet arī citas idejas pētījumiem un vērtīgus materiālus.

6. Ilgtermiņa salīdzinājums.

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2024				
Papīra* patēriņš oktobrī, (kg)						
Papīra* patēriņš gadā, (kg)						

* šeit domāts – kopēšanai, drukāšanai un rakstīšanai paredzētais papīrs

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar meža tēmu?</i>	Pie skolas ir mežs, kuru izmanto mācību procesā. Skolā diezgan daudz izmanto tualetes papīru un papīra dvieļus, kas ir gatavoti no makulatūras. Telpu dekoru un mācību materiālu veidošanai daudz tiek izmantoti dabas materiāli, it īpaši sākumskolas klasēs.
<i>Kuros jautājumos meža tēmā nepieciešami uzlabojumi?</i>	Vajadzētu vismaz daļu rakstāmpapīra iegādāties ražotu no otrreizpārstrādātām šķiedrām. Ir diezgan liels papīra patēriņš drukāšanai.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Rosināt skolas vadību par rakstāmpapīra no otrreizpārstrādātām šķiedrām iegādi.

Bioloģiskā daudzveidība

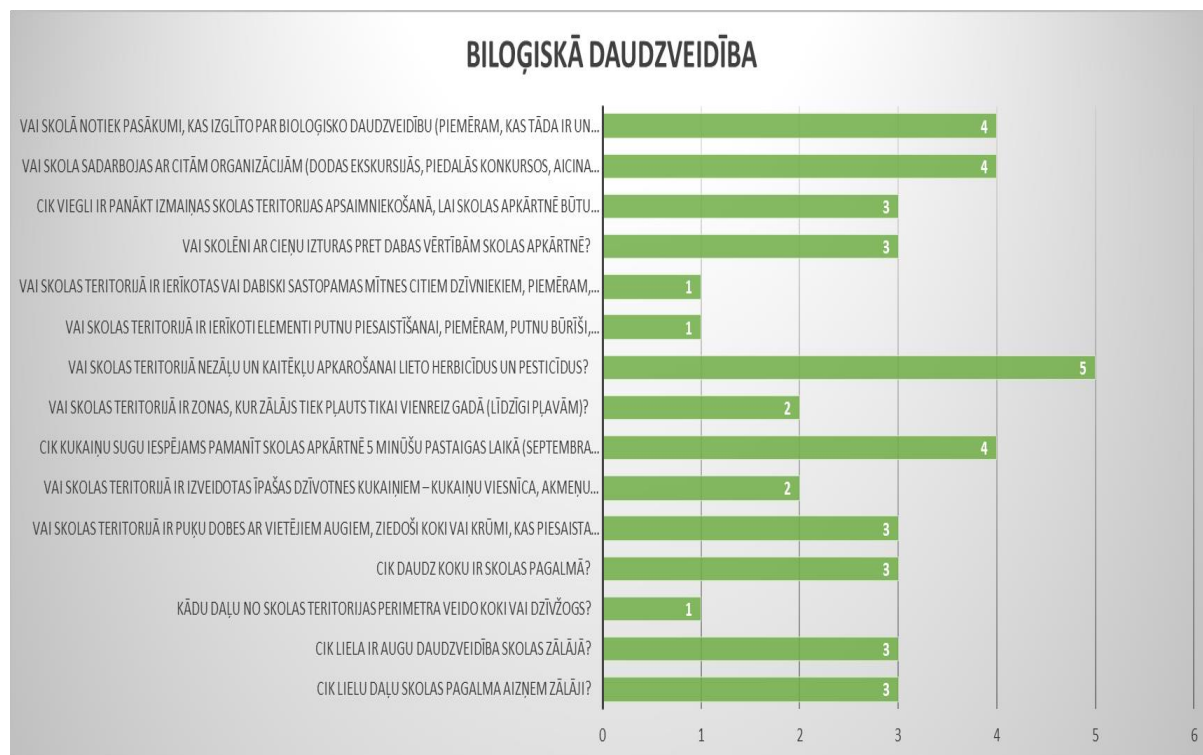
1. Ievads tēmā

Bieži skolas apkārtnē var atrast dažādas dzīvotnes un ekosistēmas, kas var kalpot par labu pamatu cilvēku un dabas attiecību izzināšanai ārpus klases. Iepazīstināšana ar dabu var radīt jauniešiem tālāku interesi par dabas vērtībām un personisku vēlmi palīdzēt aizsargāt dabu no neapdomīgas rīcības.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Uzraksti, kas, tavuprāt, ir bioloģiskā daudzveidība!
Nosauc trīs rīcības, kas, tavuprāt, samazina augu, putnu, dzīvnieku bioloģisko daudzveidību?
Mini trīs veidus, kā mēs, tavuprāt, varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību!
Kāpēc ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība? (mini divus iemeslus)
Vai tu vēlētos, lai skolas pagalmā būtu lielāka dabas daudzveidība (vairāk vietējo augu, kukaiņu un putnu)?
- Jā - Nē, jau šobrīd ir pietiekami liela - Nezinu
Vai tev patīk pētīt augus vai vērot dzīvniekus dabā?
- Jā - Dažreiz - Nē, tas nešķiet interesanti

4. Jautājumi vecākiem

Šajā aptaujā pirmie divi jautājumi ir no Eurobarometra pētījuma [“Eiropiešu attieksme pret biodaudzveidību”](#), 2019.

Vai esat dzirdējis(-usi) terminu “bioloģiskā daudzveidība”?					
• Esmu dzirdējis(-usi) un zinu, ko tas nozīmē • Esmu dzirdējis(-usi), bet nezinu, ko tas nozīmē • Neesmu dzirdējis(-usi) • Neesmu drošs(-a)					
Cik lielā mērā, jūsuprāt, minētie faktori apdraud bioloģisko daudzveidību?					
Režģa tipa jautājums - katram faktoram jāatzīmē viens no 5 atbilžu variantiem:					
	Lielā mērā	Diezgan daudz	Nedaudz	Nemaz	Nezinu
Nelegālās medības					
Invazīvās augu vai dzīvnieku sugas					
Piesārņojums gaisā, ūdenī vai augsnē					
Intensīvā lauksaimniecība, mežizstrāde vai zvejniecība					
Cilvēka izraisītas katastrofas (piemēram, naftas noplūdes)					

Dabas katastrofas (plūdi, sausums, ugunsgrēki, vētras u. c.)					
Dabas teritoriju pārveidošana ceļu, ūdens vai energoinfrastruktūras izbūvei					
Dabas teritoriju pārveidošana citam pielietojumam (piemēram, purvu un citu mitru vietu nosusināšana lauksaimniecības vai apbūves vajadzībām)					
Klimata pārmaiņas					

Vai, jūsu prātā, mūsu skolas apkārtnē ir sastopama liela augu, kukaiņu un putnu daudzveidība?

- Jā, noteikti
- Jā, bet varētu būt lielāka
- Nē, maza daudzveidība
- Nezinu

Atzīmējiet, kurus no bioloģisko daudzveidību veicinošiem elementiem jūs vēlētos redzēt mūsu skolas apkārtnē? (iespējamās vairākas atbildes)

- Vairāk koku
- Dzīvžogus
- Ziedošus krūmus
- Puķudobes ar vietējo sugu augiem
- Nepļautas zāles laukumā (nelielu dabisku pļavu)
- Kukaiņu viesnīcu
- Ezīšu migas
- Baļķīšu krāvumu
- Akmeņu krāvumu
- Putnu būrus
- Putnu barotavu
- Dzirdinātavu putniem
- Visus iepriekš minētos

5. Pētījums

1. Izmantojot materiālus no projekta "[Lielās augu medības](http://ej.uz/dzivotnu-kartesana)" (ej.uz/dzivotnu-kartesana), veiciet dzīvotņu kartēšanu savas skolas pagalmā. Izdariet secinājumus par sugu daudzveidību un sastopamības biežumu.
2. Izpētiet pārtikas audzēšanas saikni ar bioloģisko daudzveidību. Kāda veida saimniekošanas metodes palielina un kāda veida metodes samazina bioloģisko daudzveidību. Izziņas procesā jums varētu noderēt nodarbības apraksts, kas atrodams šeit: ej.uz/audze-brivi

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

	Gads					
Kas jānoskaidro	...	2022	2023	2024		...
Skolēni, kuri zina, kas ir bioloģiskā daudzveidība (%)		20	29	72		

Skolēni, kuri var nosaukt 2 pamatotus iemeslus, kāpēc ir svarīgi, lai skolas pagalmā būtu liela kukaiņu un augu daudzveidība (%)		41	45	47		
Skolēni, kuri var nosaukt 2 veidus, kā mēs varam palīdzēt dabai un veicināt tās daudzveidību (%)		62	68	70		

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar bioloģiskās daudzveidības tēmu?</i>	Skolas apkārtnē ir pietiekami liela bioloģiskā daudzveidība. Skolas pagalmā ir plašs, tajā ir zāliens un koki. Ceļu norobežo apstādījumi. Var novērot dažādu sugu kukaiņus. Pie skolas ir mežs, grāvis. Netālu no skolas ir mini zoo „Brieži”, Ulbrokas ezers, Piķurga, Līgo parks. To var izmantot āra stundām un mācību ekskursijām bioloģiskās daudzveidības iepazīšanai. Ir izveidota kukaiņu māja un izvietoti putnu būrīši. Netiek izmantoti ķīmiskie līdzekļi kaitēkļu apkarošanai. Notiek sadarbība ar “Zaļo klasi” un “Getliņi”, kas piedāvā lekcijas un ekskursijas.
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Skolēniem trūkst teorētisko zināšanu par atsevišķiem bioloģiskās daudzveidības jautājumiem, bet pārsvarā viss ir labi, jo šī bija iepriekšējā mācību gada tēma un tika paveikts gana daudz darba.
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Turpināt sadarbību ar “Zaļo klasi”.

Klimata pārmaiņas

1. Ievads tēmā

Mūsdienās gandrīz jebkura rīcība rada papildus CO₂ – braucot ar autobusu sadedzinām degvielu, ieslēdzot klasē gaismu tiek sadedzināta gāze Rīgas TEC, bet, ēdot pusdienas, veicinām lauksaimniecības mēslojuma ražošanu, kam arī izmanto fosilos resursus. Nevaram visās jomās uzreiz ieviest tīrākas tehnoloģijas, bet mēs vienmēr varam samazināt tās rīcības, kas piesārņojumu rada lieki – varam radīt mazāk atkritumu, ēst mazāk dzīvnieku produktus un vairāk augu produktu, vairāk braukt ar velosipēdu un iet kājām, taupīt elektrību un ziemā – siltumu.

2. Skolas izvērtējums

Klimata ietekmju situāciju raksturo skolas izvērtējuma dati enerģijas, transporta un pārtikas tēmās.

3. Skolēnu zināšanu, paradumu un attieksmju izvērtējums

Vai tu zini, kas ir klimata pārmaiņas?
- jā - nē - neesmu pārliecināts(-a)
Nosauc dažus cēloņus, kas, tavuprāt, izraisa klimata pārmaiņas!
Nosauc 3 lietas, kas, tavuprāt, varētu notikt klimata pārmaiņu rezultātā!
Nosauc 3 svarīgākos ikdienas paradumus, kas var samazināt klimata pārmaiņas!

4. Jautājumi vecākiem

Svarīgi – Klimata pārmaiņu tēmā jautājumi ir ņemti no [Eiropas Komisijas pētījuma par iedzīvotāju atbalstu klimata pasākumiem](#), tādēļ lūgums tos neizmainīt, lai tie būtu salīdzināmi ar Latvijas datiem!

Kuru no šīm problēmām jūs uzskatāt par visas pasaules lielāko problēmu? (atzīmē 1)
• Klimata pārmaiņas • Infekcijas slimību izplatība • Nabadzība, bads un dzeramā ūdens trūkums • Ekonomiskā situācija • Demokrātijas un tiesiskuma mazināšanās • Dabas stāvokļa pasliktināšanās • Pieaugošais iedzīvotāju skaits pasaulē • Starptautiskais terorisms • Piesārņojuma izraisītas veselības problēmas • Bruņoti konflikti • Kodolieroču skaita palielināšanās
Kuras no pārējām minētajām jūs uzskatās par lielām problēmām? (atzīmē līdz 4 atbildēm)
• Klimata pārmaiņas • Infekcijas slimību izplatība

- Nabadzība, bads un dzeramā ūdens trūkums
- Ekonomiskā situācija
- Demokrātijas un tiesiskuma mazināšanās
- Dabas stāvokļa pasliktināšanās
- Pieaugošais iedzīvotāju skaits pasaulē
- Starptautiskais terorisms
- Piesārņojuma izraisītas veselības problēmas
- Bruņoti konflikti
- Kodolieroču skaita palielināšanās

Vērtējot skalā no 1 līdz 10, jūsuprāt, cik nopietna problēma šobrīd ir klimata pārmaiņas?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

(Nepavisam nav nopietna)

(Ārkārtīgi nopietna)

Vai, jūsuprāt, Latvijas valdība dara pietiekami daudz, lai cīnītos ar klimata pārmaiņām?

- Pietiekami
- Nepietiekami
- Pārāk daudz
- Nezinu

Vai jūs personīgi pēdējo sešu mēnešu laikā esat veicis(-kusi) kādu rīcību, lai mazinātu klimata pārmaiņas?

- Jā
- Nē
- Nezinu

Kuras no šeit minētajām darbībām, ja vispār kāda, ir attiecināma uz jums? (iespējamās vairākas atbildes)

- Jūs cenšaties samazināt savu atkritumu daudzumu un regulāri šķirojat atkritumus, lai tos varētu nodot atkārtotai pārstrādei
- Jūs pēc iespējas vairāk cenšaties samazināt vienreiz lietojamo preču patēriņu, piemēram, lielveikalu piedāvātos plastikāta maisiņus, nevajadzīgu iepakojumu
- Pērkot jaunu sadzīves tehniku, piemēram, veļas mašīnu, ledusskapi vai TV, svarīgs izvēles faktors ir zemāks enerģijas patēriņš
- Jūs iegādājaties un lietojat uzturā vairāk bioloģiskās pārtikas
- Jūs iegādājaties un lietojat uzturā mazāk gaļas
- Personiskās automašīnas vietā jūs regulāri izmantojat videi draudzīgākas alternatīvas, piemēram, ejat kājām, braucat ar velosipēdu, izmantojat sabiedrisko transportu vai automašīnu koplietošanu
- Pērkot pārtikas produktus, jūs ņemat vērā to oglekļa pēdu un reizēm attiecīgi pielāgojat iepirkšanos
- Plānojot atvaļinājumu un citus tālākus ceļojumus, jūs ņemat vērā transporta oglekļa pēdu un reizēm attiecīgi pielāgojat savus plānus
- Jūs esat aprīkojis(-usi) savu māju ar labāku siltumizolāciju, lai samazinātu enerģijas patēriņu
- Jūs savā mājā esat uzstādījis(-usi) aprīkojumu, lai kontrolētu un mazinātu enerģijas patēriņu
- Jūs esat pārgājis(-usi) pie cita elektroenerģijas piegādātāja, kas piedāvā lielāku daļu no atjaunojamajiem avotiem iegūtas enerģijas
- Jūs savā mājā esat uzstādījis(-usi) saules paneļus
- Jūs esat iegādājies(-usies) energotaupīgu māju
- Jūs esat iegādājies(-usies) jaunu automašīnu, un liela nozīme tās izvēlē bija mazam degvielas patēriņam
- Jūs esat iegādājies(-usies) elektrotransportlīdzekli
- Cits _____

Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsuprāt, ir Latvijas valdībai uzstādīt mērķus atjaunojamās enerģijas izmantošanas palielināšanai (piemēram, vēja un saules enerģijai) līdz 2030. gadam? • Ļoti svarīgi • Diezgan svarīgi • Nav ļoti svarīgi • Nepavisam nav svarīgi
Skatoties nākotnē, cik svarīgi, jūsuprāt, ir tas, ka Latvijas valdība sniedz atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai līdz 2030. gadam (piemēram, aicinot iedzīvotājus siltināt mājokļus, uzstādīt saules paneļus vai iegādāties elektrotransportlīdzekļus)? • Ļoti svarīgi • Diezgan svarīgi • Nav ļoti svarīgi • Nepavisam nav svarīgi

5. Pētījums

1. Tāpat kā enerģijas tēmā, iesakām aprēķināt skolas radīto ietekmi uz klimata pārmaiņām, izmantojot Vides izglītības fonda CO₂ kalkulatoru. Noskaidrojiet, kurās jomās ietekme ir vislielākā, un izvirziet priekšlikumus, ko varētu darīt, lai to mazinātu. Vairāk informācijas: co2.videsfonds.lv/ka-stradat
2. Aprēķiniet savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu! Ekoloģisko pēdu parasti izsaka hektāros – cik hektāru zemes un ūdens platības nepieciešams, lai saražotu kāda cilvēka aktivitātēs patērēto produkciju un absorbētu šo produktu dzīves ciklā radīto piesārņojumu. Šo pētījumu skolēniem būs ērtāk veikt kopā ar saviem vecākiem, taču skolā varat pārrunāt veidus, kā ģimenes varētu samazināt savu ekoloģiskās pēdas nospiedumu. Aprēķiniem izmantojiet vienu no tiešsaistes kalkulatoriem:
 - a. jalajalg.positium.ee (izsaka rezultātu hektāros)
 - b. www.pdf.lv/klimats/klimats.html (izsaka rezultātu tonnās CO₂ gadā)

6. Ilgtermiņa salīdzinājums

Ilgtermiņa salīdzinājumam šajā tēmā iesakām izmantot CO₂ informāciju, kas jau parādās pie enerģijas sadaļas.

7. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar klimatu?</i>	Lielākā daļa klimata pārmaiņas saskata kā nopietnu problēmu un arī ikdienas dzīvē cenšas ar savu rīcību (atkritumu šķirošanu, elektroenerģijas taupīšanu, pārvietošanos ar velosipēdiem un kājām, energoefektīvu elektroierīču iegādi, atjaunojamo un dabai draudzīgāku resursu izmantošanu) iesaistīties šo problēmu mazināšanā.

<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Daļai skolēnu trūkst zināšanas par klimata pārmaiņu cēloņiem un to izraisītajām sekām
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Turpināt sadarbību ar "Zaļo klasi". Rīcības dienās noorganizēt aktivitātes saistītas ar atkritumiem, kas ietekmē klimata pārmaiņas. Izveidot informatīvu bukletu un pielikt pie ekodēļa. Silto džemperu dienā tiks samazināta temperatūra skolas telpās. Viktorīnas rīkošana par atkritumu tēmu.

Līdzdalība, komunikācija un mācību saturs

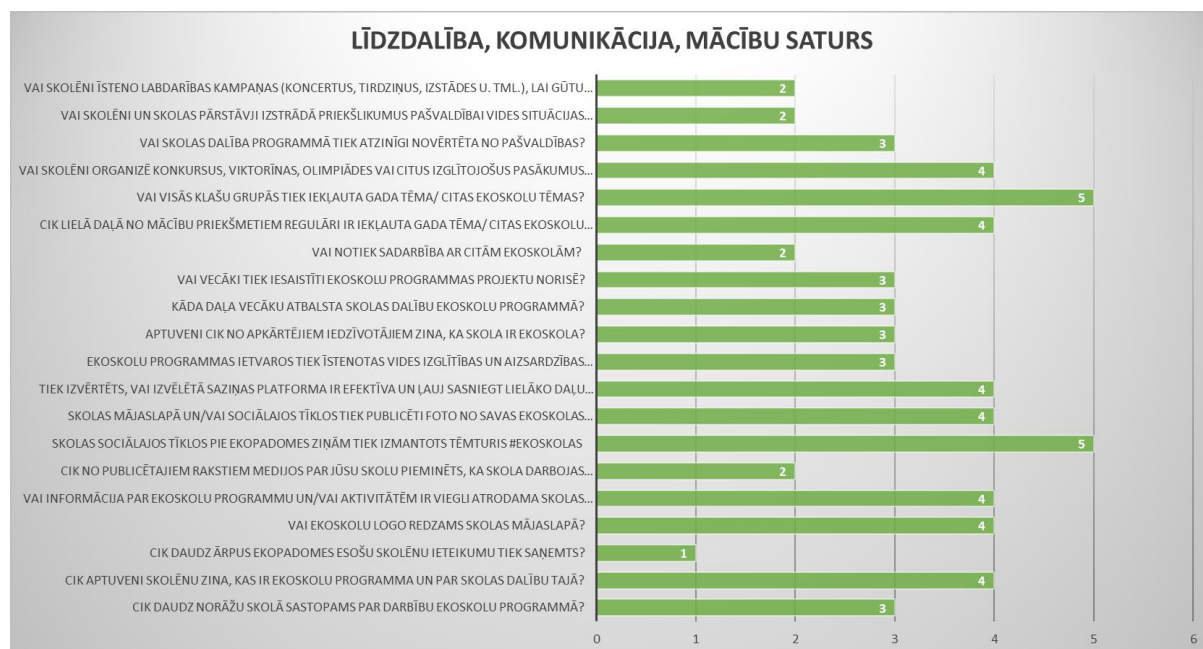
1. Ievads

Ekopadomes mērķis ir iesaistīt Ekoskolas aktivitātēs pēc iespējas vairāk cilvēku – gan skolas pedagogus un audzēkņus, gan vecākus un apkārtnējo sabiedrību. Tāpat ir svarīgi, ka Ekoskolu tēmas un citi vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumi tiek iekļauti visos mācību priekšmetos. Lai to varētu veiksmīgi īstenot, nepieciešams izvērtēt pašreizējo situāciju.

2. Skolas izvērtējums

Atzīmējiet atbilstošo līmeni katrā jautājumā pēc šāda principa:

1 – nepieņemami, 2 – slikti, 3 – apmierinoši, 4 – labi, 5 – lieliski (piemēri doti pa labi un pa kreisi)

3. Datu izvērtējums

	Ekopadomes viedoklis
--	----------------------

<i>Kas pēc novērtējuma datiem jūsu skolā vislabāk darbojas saistībā ar komunikāciju un skolas, sabiedrības iesaistīšanu?</i>	Skolēni un skolotāji ir informēti un iesaistās Ekoskolu programmā. Ekoskolas darbība tiek atspoguļota pie Ekodēļa, skolas mājas lapā un soctīklos, kā arī dažos rakstos pašvaldības avīzē "Tēvzemīte". Ekoskolu tēmas ir iekļautas mācību saturā. Ekoskolas veidotajās aktivitātēs- aptaujās, izstādēs, zibakcijās tiek iesaistīti visi skolēni, padagogi, vecāki un daļēji novada iedzīvotāji. Skolā tiek organizēti ārpusstundu pasākumi par Ekoskolas tēmām, it īpaši tajās aktīvi iesaistās sākumskolas skolotāji. Ir labdarības pasākumi- depozītā iegūtie līdzekļi novirzīti dzīvnieku patversmei "Ulubele"
<i>Kuros jautājumos nepieciešami uzlabojumi?</i>	Slikta sadarbība ar citām ekoskolām. Vairāk jāiesaista skolēnu vecāki un vairāk jāizsaka priekšlikumi pašvaldībai. Maz priekšlikumu no ārpus Ekopadomes esošajiem skolēniem
<i>Ko Ekopadome varētu darīt, lai ieviestu šos uzlabojumus?</i> <i>(Šeit jūs pierakstāt idejas rīcības plānam, citiem vārdiem, risinājumus nepieciešamajiem uzlabojumiem)</i>	Piedalīties Videsfonda rīkotajos forumos. Vērsties ar saviem priekšlikumiem pašvaldībā. Rīkot pasākumus (izglītojošas lekcijas), iesaistot skolēnu vecākus.